תלמוד בבלי · אחרונים · ר' יוסף ענגיל · גליוני השס · נזיקין

גליוני השס על בבא בתרא

רבי יוסף ענגיל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

גליוני השס על בבא בתרא

רבי יוסף ענגיל

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/גליוני-השס-על-בבא-בתרא/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 6
דף ג. 6
דף ג: 6
דף ד. 6
דף ד: 7
דף ה. 7
דף ה: 7
דף ו. 7
דף ז. 7
דף ז: 8
דף ח. 8
דף ח: 9
דף ט. 9
דף ט: 11
דף י. 12
דף י: 12
דף יא. 12
דף יא: 12
דף יב. 13
דף יב: 13
דף יד. 13
דף טו. 13
דף טו: 13
דף טז. 14
דף טז: 14
דף יז. 14
דף יח. 14
דף כ. 14
דף כ: 15
דף כא. 15
דף כא: 15
דף כב. 15
דף כג. 16
דף כג: 16
דף כה: 16
דף כח. 16
דף כט. 16
דף ל. 17
דף לג. 17
דף לג: 17
דף לה: 17
דף לו. 17
דף מא: 17
דף מג. 18
דף מג: 18
דף מד: 18
דף מז: 19
דף מח: 20
דף נא: 20
דף נב: 20
דף נג: 21
דף נד. 21
דף נד: 21
דף נה. 21
דף נז: 21
דף נח. 21
דף נח: 22
דף ס: 22
דף סט. 22
דף סט: 23
דף עא: 23
דף עג: 23

דף עד 23
דף עד: 24
דף עה 24
דף עה: 24
דף עז 24
דף עט 25
דף עט: 25
דף פא 25
דף פא: 25
דף פז 26
דף פז: 26
דף פח: 26
דף פט: 27
דף צא 28
דף צב: 28
דף צג: 28
דף צז 28
דף צז: 29
דף צט 29
דף ק 29
דף קא 29
דף קו: 29
דף קז: 29
דף קח 30
דף קיג 30
דף קיג: 31
דף קיד 31
דף קיד: 31
דף קטז 31
דף קיט: 32
דף קכ 32
דף קכ: 32
דף קכב 34
דף קכג 34
דף קכד 35
דף קכו 35
דף קכו: 35
דף קכז 35
דף קל: 35
דף קלא: 35
דף קלג: 35
דף קלד 36
דף קלד: 36
דף קלה 36
דף קלז 36
דף קלח: 37
דף קמ: 38
דף קמא: 38
דף קמב: 39
דף קמג 39
דף קמג: 39
דף קמה 39
דף קמה: 40
דף קמו: 40
דף קמז: 40
דף קמח 41
דף קמח: 41
דף קמט 41
דף קנא 41
דף קנא: 41
דף קנב: 42
דף קנג 42
דף קנד 42
דף קנו 42

דף קנו: 43
דף קנט. 43
דף קסא. 43
דף קסד. 44
דף קסד: 44
דף קסה: 45
דף קסז. 45
דף קסז: 45
דף קסח. 46
דף קעא. 46
דף קעב. 47
דף קעב: 47
דף קעג: 47
דף קעד: 47
דף קעה. 48
דף קעו. 48

דף ב.

תוד"ה בגויל כ' ומוכיח מכאן כו', נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל י"ב אות ג':
שם תוד"ה סברוה כ' ועוד אור"י כו', נ"ב ע' ס' הצבא שבסוף שו"ת תמים דעים במדה הרביעית:

דף ג.

קניין דברים בעלמא הוא, נ"ב ע' תוס' וע' גליון הגרע"א ז"ל וע' שו"ת תשב"ץ ח"א סי' צ"ד דאם קנו מידו שלא לישא אשה על אשתו הוי קניין דברים בעלמא ולא מהני עש"ה וע' שו"ת הלכות קטנות סי' כ"ג כ' להיפוך ולא ראה דברי התשב"ץ וע"ש בתשב"ץ עוד דכ' דנהי דלא מהני מפאת היותו קניין דברים מ"מ מחויב לקיים דבריו משום הן צדק ומשום שארית ישראל לא יעשו עולה כו' וע' ב"מ מ"ט א' עש"ה וע' ברש"י שעל הרי"ף ב"מ פ' המקבל דף ק"ל ד"ה זיל זבין צריך למיקנא מיני' מש"ש הג"ה כ' רבינו שמחה כו' וע"ש בר"ן ד"ה והלכתא צריך למיקנא מיני' וע' שו"ת מהר"י ברונא סי' קכ"ח וסי' ק"ל וע' שו"ת חוט השני סי' ל"ו וע' שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' ק"ל וע"ע שם סי' קפ"ד:

דף ג:

איבעי' להו הן וסידן א"ד הן בלא סידן אר"נ בר יצחק מסתברא הן וסידן, נ"ב דוגמא לזה לקמן קס"ב ב' איבעי' להו שני שיטין שאמרו הן ואוירן א"ד הן ולא אוירן אר"נ בר יצחק מסתברא דהן ואוירן:
שם תיוהא, נ"ב ע' ביאור תיבה זאת ברש"י ב"מ ע"ג א' ד"ה כיון דהוי בי' תיוהא:
שם טמנה כו' בדובשא, נ"ב כזה בתוס' גיטין ע"א א' ד"ה אלא בפירי דכ' כי זה אפשר למצוא בכבושים בדבש כו' ע"ש וע' ירושלמי שבת פ' ר' עקיבא ה"ז יהב לה גו צלוחית דבש ע"ש פי' הב' שבקרבן עדה וע' ש"ע יו"ד סי' פ"ד סעיף י"ב ובש"ך שם עש"ה:

דף ד.

ליכא איניש דאזיל דלימא לי' כו' א"ל כתי' כי עיף השמים יוליך את הקול, נ"ב כזה ע"ז י' ב' ולימא לי' בלחש משום דכתי' כי עוף השמים יוליך את הקול:

דף ד:

אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל, נ"ב וברש"י דכיון דגדר את הצד הפחות גלי דעתי' דניחא לי' כו', ע' דוגמא לזה ב"מ ק"א א' לסוף חזיי' דגדרה כו' א"ל גלית אדעתא דניחא לך כו' ע"ש וראיתי בס' אחד מדקדק מהך דכאן דאם עמד וגדר כו' וגלי אדעתי' דניחא לי' דמגלגלין עליו את הכל דה"ה כזה המבטל מת"ת בזמן שיש לו פנאי ללמוד יוצרך ליתן דין גם על הזמן שאין לו פנאי ויש לדקדק כזה ביותר קירוב מירושלמי כתובות פ"ה ה"ח דאם מרדה קודם שנעשית נדה פוחתת מכתובתה גם בימי הנדה:

שם מגלגלין עליו את הכל, נ"ב כל' זה לקמן צ"ה א':

שם רש"י ד"ה דת"ק סבר כ' שכבר יצא מהם זכאי בב"ד, נ"ב ל' הגמ' סנהדרין ע"ז ב' הרי יצא מב"ד זכאי:

דף ה.

בחזקת שנתן עד שיביא ראי' שלא נתן כו' בחזקת שלא נתן עד שיביא ראי' שנתן,. נ"ב דוגמת ל' זה בכורות מ"ט א' במשנה:

שם ולואי שיפרע בזמנו, נ"ב ע' שו"ת חכם צבי סי' ד':

דף ה:

תוד"ה כי היכי כ' וכן שוכר שמא יפול כו', נ"ב ע' שו"ת גאונים בתראי סי' מ"ב:

דף ו.

תוד"ה כל כ' ואור"י דאצטריך לאשמעי' כו', נ"ב ע' ת"י כריתות די"ב ד"ה לא עמדתי בטומאתי:

דף ז.

כי היכי דעיילי איסוריתא דמחוזא והדר, נ"ב מעין ל' זה לקמן ק' א' כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר:

שם נהי דעלו להדדי כו', נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת צמח צדק סי' כ"ו:

דף ז:

כמה יהא בעיר, נ"ב ולא קתני כמה ישהא בעיר דבעי' שיהי' שם בתורת דירה ולא שישהה בשהי' בעלמא, נימוקי מהרמ"מ שבסוף המהרי"ו דס"ג ע"א (דפוס קאפוסט) ד"ה דין הקהל שמחייבין את ראובן כו':

שם תוד"ה לפי כ' ואפ"ה אין מחשבין כו', נ"ב ע' ביאור דבריהם בשו"ת תה"ד סי' שמ"ה:

דף ח.

אוי לי שנתתי פתי לעם הארץ,. נ"ב מעין זה סנהדרין צ"ב א' כל הנותן פתו למי שאין בו דיעה יסורין באין עליו:

שם המודר הנאה מאנשי העיר כל שנתהא שם י"ב חודש כו', נ"ב אי גם במודר הנאה מאנשי הקהל דינא הכי או יש חילוק בין ל' אנשי הקהל לאנשי העיר ע' שו"ת תשב"ץ ח"ב סי' ס"א:

שם עברת כו', נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל ט"ו אות ח' ואות ט' וקצ"ע בשבת קי"ד א' איזהו ת"ח שבני עירו מצווין לעשות לו מלאכתו מדוע לא אמר נמי ושלומי כרגא דילי' וע"ש גי' הרי"ף למאי נ"מ למיטרח בריפתי' וא"כ הל"ל נמי נ"מ לשלומי כרגא דילי' וכנ"ל וע' שו"ת תשב"ץ, ח"ג סי' קי"א כ' דבני תלמידי חכמים חייבים במס אם אינם עוסקים בתורה ואם עוסקים אף שאינם תלמידי חכמים נ' משם דפטורים ע"ש וע"ע שם ח"ג סי' קנ"ג דש"ץ וה"ה מלמד תינוקות וריש דוכנא הנצרכים לציבור ג"כ פטורים ממס כמו ת"ח ע"ש וע"ע שם סי' רנ"ד עש"ה וע"ע שו"ת מהר"י ברונא סי' ק"ב דכ' וז"ל וכן מצינו לעניין מסים דאף בזה"ז פטורים הרבנים כו' וראייתן מן האשיר"י פ"ק דב"ב דמי שתורתו אומנתו פטור מכל מיני מסים כו' ומסתמא כ' האשיר"י לפסק הלכה אף בזה"ז עכ"ל וחידוש דכ' ומסתמא מאימוד הסברא והרי מפורש כן בשו"ת הרא"ש שהשיב כן להלכה למעשה:

שם אפי' מיתמי, נ"ב אע"ג דנכסי יתומים הרי הן כהקדש לכמה צדדים יהבינן להו צד הדיוט לתקנתא, נימוקי מהרמ"מ שבסוף המהרי"ו שם דס"ג ע"ב ד"ה דין יתום:

שם ליהוי דמצוה רבה כו', נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתקצ"ח באחד שהי' לו ממון ביד אחר וציוה לפני מותו שכשימות יעשה אותו אחר בממונו את המוטב דיש לו לתת הממון ליורשיו דזהו המיטב ולא דמי להך דהכא ע"ש:

שם רש"י ד"ה לא מידויל כ' ויתמי לאו בני מחילה נינהו, נ"ב ל' הגמ' פסחים נ' ב', ב"ב כ"ד ב':

דף ח:

ולשנותה לכל מה שירצו, נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל י"ג אות ה':

שם ורשאין בני העיר להתנות כו' ולהסיע כו', נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל ז' אות א' וע' שו"ת הרשב"א ח"ד סי' קפ"ה וע' שם ח"ג סי' רצ"ו וע' אריכות בשו"ת חות יאיר סי' פ"א וע' ג"כ אריכות בשו"ת רד"ך בית י"ד וע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתקמ"א וע"ש שכ' דהא דאמרי' דרשאין כו' להסיע על קיצתן היינו קיצת שכבר נהגו קודם לכן כו' או שבאין לתקן תקנות מדעת כולם וקמ"ל דנתקיימו הדברים ואע"ג דבדיבור בעלמא קמתנו דגרע טפי מאסמכתא דכל דאי לאו כלום הוא, הכא וודאי מהני דבההיא הנאה דקא צייתי להדדי במידי דאיכא רווחא להאי כמו להאי איידי דקני גמר ומקני כי האי דב"מ צ"ד א' דההיא הנאה דנפיק עלי' קלא דאינש מהימנא הוא גמר ומשעבד נפשי' עכ"ל וע' תוס' בכורות י"ח ב' ד"ה אקנויי ובכללים שלי קיבצתי מקומות רבות מאוד דחשיב קניין מפאת דאנן סהדי דגמר ומקני:

שם במתניתא תנא והמשכילים יזהירו כו' זה דיין כו' ומצדיקי הרבים כו' אלו מלמדי תינוקות כו', נ"ב מדנסמכו יחד משמע היות להם ייחוס והשתוות זל"ז במה ומעין זה גם בסנהדרין ק"ד ב' ד' לא קראו רב אמר אלו הדיינין ושמואל אמר אלו מלמדי תינוקות ובטעם אלו ואלו דא"ח מדנרמזו תרווייהו בחד קרא ד' לא קראו משמע ג"כ כנ"ל:

דף ט.

ה"מ היכא דאיכא אדם חשוב כו', נ"ב ע' שו"ת חוט המשולש טור א' סי' ט"ו אות ג' עש"ה כל האות:

שם איב"ע סברא האי קא מיבזי כו' איב"ע סברא האי קמצערא לי' כו', נ"ב דוגמתו פלוגתא בסנהדרין מ"ה א' מ"ס בזיונא דאיניש עדיף לי' טפי מניחא דגופי' ומ"ס ניחא דגופי' עדיף מבזיוני ע"ש ולפי"ז יוקשו פסקי ההלכות אהדדי משם לכאן דו"ק ותשכח ושוב ראיתי בס' עורה שחר להרב ר' נטע נ"י מאושפצין ערך א' אות ק' דכ' ג"כ דיש לתלות פלוגתא דכאן בפלוגתא דסנהדרין הנ"ל ולא העיר דא"כ יוקשו הפסקים אהדדי ושוב בא לידי ס' חומרי מתניתא מהגאון ר' גדלי' ליפשיטץ ז"ל אבי הגאון בעל התפארת ישראל ז"ל וראיתי שעמד ז"ל בזה בקישיותיו שבסוף הספר בקושי' פ"ו ואח"ז מצאתי שגם אותו כבר קדם בזה בשו"ת חות יאיר סי' קצ"א ע"ש ודע דמ"ש כאן איב"ע סברא האי קא מיבזי כו' הכוונה הפשוטה לכאורה דס"ל דבזיון העירום הוא צער גדול יותר מצער הרעבון של הגוף אולם בשאלתות פ' שמות הביא גמ' דכאן בזה"ל איב"ע סברא

האי מיתחזי דקאי ערום מזוני לא ידע אי כפין אי לא כפין עכ"ל נ' דמפרש האי קמיבזי שבזיונו נראה וגלוי לענינינו האי לא קמיבזי בגלוי וצער רעבונו שאומר אולי משקר ולפי"ז תרווייהו ס"ל כאן דצער הרעבון גרע מבזיונא דכסות אלא ד"מד דבודקין למזונות כו' היינו משום דחיישי' שמא משקר ואינו רעב וכנ"ל ולפי"ז קושי' הנ"ל מהך דסנהדרין עוד עצומה ביותר דס"ל לתרווייהו איפוא דלא כהלכתא דסנהדרין הנ"ל וע"ע מ"ש בגליון ברכות כ"ג ב' בשם השאלתות עש"ה דשמירתן הוא דבר הנוגע בגופן והוי כמו נייחא דגופי' וכבודן היינו שלא יבזן וא"כ הספק ג"כ כהך דסנהדרין אי בזיוני עדיף או ניחא דגופי' כו' דו"ק מאוד וע"ע שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' צ"ז שכ' בדעת הרשב"א דבזיוני' דמת קשה לו יותר מצערו והביא הך דסנהדרין ע"ש וע"ע שם סי' ק"ג ושו"ת ח"צ סי' מ"ז ולעניין הפסד ממון והפסד כבוד אהאי מינייהו אדם חייש טפי ע' שו"ת שבסוף ס' תורת חטאת ד"ה ועוד נ"ל פשוט כו' וע' ירושלמי כתובות פרק ד' הי"ד אנשי הגליל חסו על כבודן ולא חסו על ממונן אנשי יהודה חסו על ממונן ולא חסו על כבודן ועמ"ש בגליון כתובות ל"ב א' לענין צער הגוף וממון הי חמור וע"ע לעניין צער הגוף ובזיון הי חמור בנדה מ"ז א' דס"ל לשמואל לעולם בהם תעבודו לעבודה נתתיו ולא לבושה ור' נחמן פליג ואינו מקפיד על בושתן עש"ה והיינו ג"כ דעבודה הוא צער הגוף וא"כ פליגי בהנ"ל אי בושה חמור ואין ללמדו מעבודה או צער הגוף דעבודה חמור ומדניתן לעבודה כ"ש לבושה ודו"ק:

שם לעולם אל ימנע אדם עצמו מלתת שלישית השקל בשנה כו', נ"ב ברוקח סי' רל"ג בעזרא כתי' והעמדנו עלינו מצות לתת שלישית השקל לשנה מיכן שאדם חייב באחריות שקליו ג' פעמים בשנה שאם לא נתן בפרוס הפסח יתננו בפרוס העצרת ואם לא נתנו בפרוס העצרת יתננו בפרוס החג ושוב אין הנתינה מצוה מן המובחר עכ"ל:

שם גדול המעשה כו' שנא' והי' מעשה הצדקה שלום, נ"ב ל' השאלתות פ' תרומה אל תקרי מעשה אלא מעשי וע' סנהדרין צ"ט ב' כל המעשה את חבירו לדבר מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה כו' וצ"ל דיש חילוק בזה בין צדקה לשאר מצוות דבצדקה המעשה עוד גדול מן העושה:

שם ואעפ"כ נחשב להן לצדקה שנא' ונגשיך צדקה, נ"ב ע' שו"ת נחלת שבעה סי' ד':

שם רש"י ד"ה עניים מרודים כ' זו הרשות שצועקת תמיד הבו הבו, נ"ב כוונתו לגמ' ע"ז י"ז א':

דף ט:

כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול. נ"ב מעין זה ע"ז ד' א' אפי' אין ישראל עושין מצוה לפני כי אם מעט כו' אני מצרפן לחשבון גדול ואולי קאי שם ג"כ על צדקה בפרט דנקרא מצוה סתם ע' רש"י שבת קנ"ו א' ד"ה וצדקן במצוות:

שם מה בגד זה כל נימא ונימא מצטרפת כו', נ"ב בשאלתות פ' תשא מה בגד זה כל עד ועד מצטרף לבגד גדול אף צדקה כו' ולפי נוסחא זאת נ' דמפרשי' בגד עדים בגד הנעשה מבלאות וסמרטוטין כמו שאמרו בנדה המשמשת בעדים עד שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם דפירושו סמרטוט וזהו בגד עדים היינו שחיברו ותפרו כמה בלאות יחד ועשאו מהם בגד וענין הדמיון דאף דהבלאות עצמן אינם חשובין כלום מ"מ ע"י החיבור שנתחברו להעשות מהם בגד הנה עתה הם דבר חשוב בגד שלם כן בצדקה אף שנתינת פרוטה, כ"א בפ"ע הוא דבר מועט ואין בו חשיבות מ"מ הקב"ה מצרפו להחשב יחד כאילו נתן סך גדול בפעם אחד ומכאן קושי' לכאורה עמ"ש הרמב"ם בפיה"מ אבות אהך דהכל לפי רוב המעשה ע"ש:

שם והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות שנא' ותפק לרעב נפשך, נ"ב ע' רש"י ונ' דהוא ע"ד התרגום עה"כ ויהי האדם לנפש חי' דתירגם והות באדם לרוח ממללא היינו דהדיבור נקרא נפש וע' ח"א למהרש"א תענית י"א א' ד"ה מי מעיד בי דהנשמה הוא כח הדבור והביא ג"כ תרגום הנ"ל ע"ש] ולכן נדרש עד"ז ותפק לרעב נפשך שתפייסנו בדיבורך [וגוף דברי התרגום דנקרא הדיבור נפש חי' י"ל עפ"י גמ' סנהדרין ק"י ב' קטן מאימתי בא לעוה"ב כו' ע"ש חד מ"ד משעה שסיפר כו' היינו משעה שמדבר עש"ה וע"כ כיון דמן הדיבור הוא שבא לתחי' וכ"ז שאינו בר תחי' אין חיות האדם נחשב חיות כלל דהא סופו למות וכל העומד כו' ורק דכיון דגם אחר המיתה תתחדש חיותו בתחיית המתים והמיתה רק פסיקת החיות לזמן לכן נחשב חיות ונמצא שהיות נפש האדם נפש חי' בא לו זה רק מהתחלת דיבור שבא אז לתחי' ולכן נקרא הדיבור עצמו בשם זה נפש חי' יען שמאז שמדברת הוא שנעשית נפשו נפש חי והוא שמביא לו החיות ודו"ק] וגם י"ל הכוונה כאן דמפרש נפשך רצונך כמבואר בר"ן נדרים מ"א ב' ד"ה רפואת נפש דנפש לפעמים פירושו רצון ע"ש וכוונת ותפק לרעב נפשך היינו שתפק לו רצונך שתפייסנו בדברים ותראה לו רצון ואהבה וזה נ' יותר:

דף י.

פחד קשה יין מפיגו, נ"ב הוזכר תענית י"ג ב' וע"ש דהוזכר שם גם אכילת בשר וע' ב"מ ס"ו ב' דהוזכר על שתיית שכר דילמא לפכוחי פחדי' קא שתי:

שם אדם נותן פרוטה לעני זוכה ומקבל פני שכינה שנא' אני בצדק אחזה פניך וגו' ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי אמר כתי' אני בצדק אחזה פניך, נ"ב הכוונה עפ"י גמ' סנהדרין כ"ב א' המתפלל צריך שיראה עצמו כאילו שכינה כנגדו כו' וזהו דיהיב פרוטה לעני והדר מצלי אמר כתי' אני בצדק כו' היינו דכיון דע"י צדקה זוכין ונעשים ראוין לקבלת פני השכינה כנלמד מאני בצדק אחזה פניך לכן צריך להקדים הצדקה לתפלה דהיא קבלת פני שכינה כדאמרי' דצריך שיראה עצמו כאילו שכינה כנגדו וע' ר"ה ל"ה א' דר' יהודה הוי מצלי מתלתין יומין לתלתין יומין והיינו דהי' תורתו אומנתו ולא הי' מתפלל בכל יום שלא להפסיק מלימוד תורה ע"ש ברש"י ומה שהי' מתפלל פעם א' לשלשים יום דייקא י"ל ג"כ דהוא מפאת היות התפלה קבלת פני שכינה וע"כ התפלל לפחות א' לל' יום כדי לקבל פני שכינה אחת לל' יום עכ"פ והוא מעין הך דסנהדרין מ"ב א' אלמלא זכו בנ"י אלא להקביל פני אביהם שבשמים כל חודש וחודש דיין וע' לקמן ע"ד א' כל תלתין יומין מהדרא להו גיהנם להכא כו' וברשב"ם כל תלתין יומין, כל ראש חודש עכ"ל וא"כ גם הך דר"ה דר' יהודה הוי מצלי מתלתין יומין לתלתין יומין היינו ג"כ שהי' מתפלל כל ר"ח ובר"ח הוא ג"כ קבלת פני השכינה בקידוש הלבנה דזריזין מקדימין ובוודאי הי' מקדש הלבנה מיד [דמה שמקדשין עתה הלבנה רק מיום ז' ואיליך זה אינו מעיקר הדין כמבואר בפוסקים] וע"כ התפלל ג"כ כל ר"ח דכיון דהוא יום של קבלת פני השכינה בקידוש הלבנה לכן הי' מקבל בו ג"כ פני שכינה בתפלה:

דף י:

מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים, נ"ב נדה ע' ב':

דף יא.

עשרים ושתים שנה, נ"ב בשאלתות פ' תרומה איתא עשרים ואחת שנה:

דף יא:

לפי בני אדם מתחלקת, נ"ב ע' שו"ת צמח צדק סי' י"ט:

דף יב.

אין אלו אלא דברי נביאות, נ"ב פירש"י ותוס' בלא טעם ודוגמת זה פסחים ל"ח ב' ברית הן הן הדברים שאמרו לו למשה בסיני ולאו טעמא בעי ופירש"י וכי הדברים הלל"מ דלא בעי טעמא וה"נ פירושו וכי הדברים דברי נביאות דא"צ טעם:

שם נבואה, נ"ב סוף הקדמת הבה"ג איתא תורה וצ"ע:

שם אעפ"י שניטלה מן מנביאים מן החכמים לא ניטלה, נ"ב בבה"ג שם אי' אעפ"י שניטלה. נבואה מן הנביאים חכמה מן החכמים לא ניטלה:

שם תדע דאמר גברא רבה מילתא ותתאמרה משמי' דגברא רבא אחרינא כוותי', נ"ב ע' תוספתא מועד קטן ה' א' ד"ה ר' פפא דאורחא דמילתא דכל חד מסיק אדעתי' מאי דלא אסיק חברי' אדעתי' עש"ה ונ' דאין קושי' משם רק אדרבה כיון דהכי אורחא דמילתא לכן אם שנים אסקו אדעתיהו חדא מילתא בשוה הוא עניין נבואה:

דף יב:

בכור קריי' רחמנא, נ"ב בכורות נ"ב ב':

שם כופין על מדת סדום, נ"ב ע' פיה"מ להרמב"ם דמאי פ"ו מ"ח וע' לקמן ק"ג ב' רשב"ם ד"ה יעשה חשבון ושם ק"ד א' ד"ה כופין את המוכר למכור:

דף יד.

ואמה וחצי קומתו, נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ג סי' תתקס"ה כ' ואם תשאל כו' ולמה הי' צריך אמה וחצי קומתו שהם ט' טפחים כו' וי"ל כדי שלא תרד שכינה למטה מעשרה כו' ע"ש:

דף טו.

אלא משל הי', נ"ב דוגמתו סנהדרין צ"ב ב' באמת משל הי':

דף טו:

מלמד שהטעימו הקב"ה לאיוב מעין העוה"ב, נ"ב דוגמתו לקמן ט"ז ב' ג' הטעימן הקב"ה בעוה"ז מעין העוה"ב ובסנהדרין ק"ח ב' ד"א לשבעת הימים שהטעימם מעין העוה"ב:

דף טז.

מלמד שהי' גוזל שדה מיתומים כו', נ"ב ע' ס' אשל אברהם לר' אברהם ברודא ז"ל בבא מציעא סי' ו' וע' שו"ת חות יאיר סי' קמ"ב וסי' קס"ג וע"ע בס' באר יעקב ביו"ד סי' ק"ס:

דף טז:

איוב לא בדעת ידבר כו' מכאן שאין אדם נתפס בשעת צערו, נ"ב מעין זה סנהדרין מ"ח ב' התם משום מרריהו וברש"י מתוך צערן הן עושין כן ואין זו הזמנה והיינו דכיון דזרקו מתוך צערן לא הי' ביישוב הדעת ולא נעשה מוזמן בכך ואולם י"ל עוד שם כוונה אחרת ואכ"מ וע"ע מעניין דאין אדם נתפס על צערו ונחשב שוגג מפאת זה בתוס' יומא כ"ב ב' ד"ה והאמר:

שם שהית' לו בת, נ"ב י"ל עפ"י משנה מע"ש פ"ה מי"ג וברך את עמך בבנים ובנות אלמא דאע"ג דכתי' בקרא וברך סתם דרשי' לי' אבנים ובנות ומוכח דברכה סתם היינו בן ובת וע"כ אברהם שכבר היו לו בנים יצחק וישמעאל לכך דרשי' לי, אבת וע' שו"ת הרשב"א ח"ג סי' ש"מ דכ' השואל שם וז"ל ובת היית' לו לאברהם ובכל שמה ונולדה קודם יצחק עכ"ל ולא ידעתי מנא לי' וע' תוס' לקמן קמ"א א' ד"ה בת:

דף יז.

אברהם יצחק ויעקב דכתי' בהו בכל מכל כל, נ"ב נזכר כזה בסוטה ה' א':

דף יח.

ואת החרדל מן הדבורים, נ"ב ע' ברש"י ותבין בזה גמ' כתובות ס' ב' דאכלה חרדלא הוי לה בני זלזלני ופירש"י רעבתנין וגוף דברי רש"י שכ' שאוכלין את החרדל ומחדד את פיהם ואוכלות את דבש שלהן לקוח מגמ' דלקמן פ' א' לא חרדל מסרסן אלא מתוך שפיהן חד חוזרות ואוכלות את דובשנן:

דף כ.

אבל השלג כו', נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת שבות יעקב ח"ג סי' כ"ח והי' לו להביא ג"כ גמ' סוכה י"ג ב' כיון דלכי יבשי פרכי ונפלי כמאן דליתניהו דמיין:

שם בקלניתא כו' כעין קלניתא, נ"ב כזה חולין ק"ב ב':

דף כ:

כיבד וריבץ לאוצר מהו, נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת מהראנ"ח סי' ע"א:

דף כא.

עד שית לא תקבל כו', נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ב סי' ס"ה:
שם דילמא אתי לאיתרשולי, נ"ב ל' השאלתות פ' דברים האי מיקרי דרדקי דאישתכח עדיף מיני' לא מסלקינן לי' דאם כן היאך נמי אמר אי משכחין עדיף מינאי מסלקין לדידי ולא יהיב דעתי' עכ"ל:
שם תוד"ה בסופר כ' אין נראה כו', נ"ב ע' שו"ת באר שבע סי' ו':

דף כא:

איכא דאמרי כו' וא"ד כו', נ"ב בשאלתות פ' דברים לא הזכיר א"ד דלא קטלי' רק כתב סתם א"ל יואב כתי' ארור מונע חרבו מדם וקטלי' עכ"ל:
שם רשבג"א אף לשכינו כופהו, נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל ה' אות ג' דאפי' לרשב"ג הטעם רק משום שפוסק חיותו אבל מה שדמי חנותו של חבירו נפחתים למכיר' שאילו בא למכור חנותו לא יטול בעדה כל כמו שהי' נוטל אילו לא הי' לזה חנות בצדו משום הא גם רשב"ג מודה דא"צ להרחיק ע"ש:
שם בר מתא אבר מתא אחריתי כו', נ"ב ע' שו"ת חוט השני סי' ע"א וע' שו"ת נחלת שבעה סי' ב' ג':

דף כב.

לאיקבועי דלא כהלכתא, נ"ב ע' שו"ת מהר"י ברונא סי' רנ"ג ועש"ה כל התשובה לעניין השגת גבול לת"ח וגוף הך דכאן דשרא להו כו' לאיקבועי דלא כהלכתא וברש"י אלא לפנים משורת הדין והיינו שהטיל חיוב על סתם בני אדם לעשות לפנים משורת הדין היינו הסוחרים שהם המפסידים בקביעות ר' יאשי'. כו' ורק שחייבם לסבול הפסד זה מצד לפנים משורת הדין הוא חידוש דאיך אפשר לחייב דבר שלא מצד הדין וע' תבואות שור סי' י"ז ס"ק י"ב מש"ש דאע"ג דאפי' דבשל ישראל יש מדת חסידות כו' מ"מ אין מורין כן לשאר בני אדם משא"כ בשל עכו"ם מורין כן לכל ישראל להתנהג בחסידות זו כיון דלית לי' פסידא כו' ע"ש כל העניין וע' נדה י"ב א' וזהו עדן של צנועות כו' תני תנא צריכות כו' א"ל שאני אומר כו' ע"ש ברש"י ד"ה וזהו עדן דכ' דהוא מדת חסידות

והיינו דס"ל דאף דהוא רק מדת חסידות מ"מ חייבו חכמים מדת חסידות זה לכל הנשים בתורת מדת חסידות והיינו דתני צריכות ומאן דפליג עלי' ס"ל דלא שייך לחייב דבר ממדת חסידות וכיון דתנא צריכות ע"כ דהוא מעיקר הדין ודו"ק:
שם כפיפה מצרית, נ"ב הוזכר כלים פכ"ו מ"א:

דף כג.

אבל רבים מאן פייס ומאן שביק,. נ"ב כזה לקמן ס' א' דידך לרשות הרבים מפיק מאן מחיל גבך:

דף כג:

קרוב לזה שלו, נ"ב ע' שו"ת חות יאיר סי' רכ"ח אי מוציאין ממון ע"י ראיית קורבה כגון שטר על יוסף בן שמעון ויש ב' יוסף בן שמעון אחד עם המלוה בעיר ואחד בעיר אחרת ע"ש:
שם רוב וקרוב הולכין אחר הרוב, נ"ב ע' ס' בכור שור עירובין ס"ד ב' וע' ירושלמי דמאי פ"א ה"א בסופה וירבו כל הרימון שבעולם על רימי אותו המקום ע"ש בידב"ז ד"ה ר"ה אמר ר' ירמי' בעי כו':
שם תנן ניפול הנמצא כו', נ"ב ע' ב"מ כ"ה א' מצא דבר שאין בו סימן בצד דבר שיש בו סימן כו' ע"ש כולה סוגי':

דף כה:

דמצדד אצדודי, נ"ב כל' זה יומא ל"ז א' וע"ע לקמן צ"ט א' דמצדדי אצדודי:

דף כח.

תוד"ה שהן כ' וכה"ג פריך בכמה דוכתי, נ"ב יומח ל"ה א' וש"נ:

דף כט.

אלא אמר רבא שתא קמייתא מיזדהר כו',. נ"ב ע' ב"מ ס"ח א' ע"ש ברש"י ד"ה שפיר דמי דמשמע שם דחזקת ג' שנים יש בם עניין קניין בעצם עש"ה ותבן וצע"ק:

דף ל.

כיון דא"ל דבי בר סיסין ומיקריא דבי בר סיסין עלי' דידי' רמיא כו', נ"ב ע' שו"ת עבודת הגרשוני סי' ג':

דף לג.

זה הוא שאומרים עליו אדם גדול הוא, נ"ב כל' זה זבחים ה' א', ברכות ל"ח א':

דף לג:

תוד"ה איזיל כ' ולא איירי בקציצת הדקל, נ"ב עמ"ש בגליון יבמות מ"ז ב' אהך דמיא מרזו מכה:

דף לה:

ישראל הבא מחמת עכו"ם הרי הוא כעכו"ם, נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל י"ח אות א', אות י"ד, אות ט"ו, וע' שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' קע"ו וע"ע שם סי' קס"ב עש"ה:

דף לו.

והני דבי ריש גלותא כו', נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל י"ח אות י"ז:

דף מא:

א"ל לכי תיתי, נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת מהרי"ו סי' קמ"ט וכדבריו שם בשם מהר"ם כן הוא גם בחידושי אגודה הנדפסים סוף שו"ת מהרי"ו שכ' שם כן כא במקומו וע"ע שו"ת מהר"י ברונא סי' רל"ה ובגוף הך דיש בכלל מאתים כו' ע' ג"כ חידוש דין בנימוקי מהרמ"מ שבסוף השו"ת מהרי"ו שם דס"ו וז"ל דין ראובן קרא לשמעון בן זונה והשני העיד שאמר לו ממזר לא נחלקה עדותן בכך דיש בכלל מאתים מנה והרי הן מצטרפין כאילו יש שני עדים שא"ל בן זונה כו' עכ"ל ולכאורה לא דמי להך דכאן דנהי דממזר הוא ממילא בן זונה מ"מ כל אחד מעיד על דיבור אחר ולא דמי לכאן דעל המנה שניהם מעידים בשוה רק דאחד מוסיף להעיד שהלוהו עוד מנה דמאתים יש בו ב' מנה וע' סנהדרין ל"א א' אחד אומר חבית של יין ואחד אומר חבית של שמן כו' עש"ה וגם ק' דאמירת ממזר אינו מורה על היות אמו זונה דיוכל להיות דאמו ממזרת וממילא בנה ממזר אבל לא הית' זונה אולם שם לעניין הבושת דיינינן וממזרת הוי עוד בושה גדולה

טפי דא"ל דזונה היא רשעי' משא"כ ממזרת אפשר שאינה רשעי' דז"א דהא כיון דנשיאת לכשר ג"כ עברה בלאו דממזרת ואולם משכחת בשוגגת באיסור או שלא ידעה שהיא ממזרת ואין להאריך:

דף מג.

ואם איתא ליסלקו כו', נ"ב ע' שו"ת צמח צדק סי' ל"ז דן מזה דאע"ג דקרוב פסול לזכות ולחוב מ"מ נוגע כשר לאותו הצד שאין לו בו נגיעה כיון דלאותו הצד הרי מסולק הוא וסילוק הרי מהני עש"ה והנה הא דנקט תרי מינייהו ולא תלת ע' שו"ת רדב"ז ח"ב סי' תר"ו וע"ע בסוגיא דכאן בשו"ת הרא"ש כלל נ"ח אותיות א', ב', ה', ובשו"ת הריב"ש סי' קס"ח וע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתל"ד עש"ה וע' שו"ת מהרי"ט סי' כ"ו וע' שו"ת חכם צבי סי' י"ד:

שם דכיון דרווח רוח, נ"ב דוגמת ל' זה לקמן צ' ב' תרעא דרווח רווח:

דף מג:

דאמר השני נות לי והראשון קשה הימנו, נ"ב היינו משום שיש לנו לומר שמחשבתו של שמעון הוא שלוי ניחא לו ויהודה לא ניחא לו דגברא אלמא הוא ואע"ג דלא איתחזי לן לאלמא אמרי' שמחשבתו של שמעון בכך שאין לנו להכשיר שום עדות אלא היכא דפשיטא לן שאינו נוגע בעדות, ל' שו"ת רד"ך בית י"ג:

דף מד:

אקני לי' מטלטלי אגב מקרקעי קני, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' פ"ה דהביא דברי הראשונים דאע"ג דמדינא קני מ"מ אם מכר המטלטלין המכר קיים משום תקנת השוק וכ' שם התשב"ץ דה"ה אם קידש בם אשה מקודשת משום תקנת זיווג עש"ה וצ"ל דדעתו ז"ל דקניין דרבנן או דהפקר ב"ד מחשיב שלו גם למידי דאוריתא דאל"כ למ"ד דקניין אגב דאורייתא ואילו קיום המכר הרי הוא רק מדרבנן משום תקנת השוק וא"כ ה"ל רק קידושין דרבנן והי' לו להצריכה קידושין אחרים מה"ת ואולי תקנת השוק דכאן הוא דאוריתא דכיון דאל"כ לא יוכל אדם ליקח דבר מחבירו לכן אנן סהדי דכשמקנים כזה במטלטלי כו' אין מקנים לעניין שלא יוכל למכור ולב ב"ד מתנים ע"ז וה"ל כתנאי בפירוש:

שם תוד"ה דלא כ' דאין לך אדם שאין לו ד' אמות לקוברו, נ"ב בס' הפרדס לרש"י בליקוטים שבסוף הספר (דפוס ווארשוא דנ"ט ע"ב) ד"ה מצאתי בתשובות הגאונים סתר

זה מהא דמצינו בריתא בכתובות המוכר קברו ומעמדו אינו מכור וחוזר לבני משפחה עכ"ל וכוונתו לגמ' כתובות פ"ד א' ושם ליתא לתיבות אינו מכור וי"ל שפיר דלא הפקיעו חכמים גוף המכיר' רק חייבו להחזיר וע"כ שפיר יכול להקנות מטלטלין אגבו ואפי' היכא דהקרקע חוזרת מאילי' כל שהקניין חל בשעתו אפי' רגע נקנין מטלטלין אגביו כמבואר ברש"י גיטין מ"ד ב' ד"ה ולא ידענא ואולי כוונת ס' הפרדס דכיון דאמרי' שם דחוזר לבני משפחה משום פגם משפחה מוכח דאסור למכור ולתת קברו לאחר כיון דחשוב פגם משפחה וע"כ אין לפרש ל' ההרשאות ונתתי לו ד' אמות דקאי אד' אמות דקבורה שהרי אסור לתתם וע"ע שם (דס"א ע"א) ד"ה וששאלתם הנותן מתנה כו' דמוכח דמה שכותבין בהרשאות ונתתי לו ד' אמות הוא מפאת ד' אמות שיש לאדם בכל מקום בין בחייוו לעניין שבת ולעניין מציאה ובין לאחר מותו לעניין קבורה ע"ש ומ"ש לעניין שבת כוונתו אד' אמית דמקום שביתה ע' עירובין מ"ח א' וע"ע שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תקל"ו הקשה ג"כ אטעמא דד' אמות דקבורה מהא דאמרי' דהמוכר מקום קברו לא הוי זביני' זביני' ע"ש וע"ש שכ' הפי' השני דהכוונה אד' אמות דא"י וכ' ע"ז וז"ל וא"ת נטלוה העכו"ם ואנן בגלות קיי"ל לרבנן דקרקע אינה נגזלת ובחזקת ישראל היא וא"י נקראת על שם ישראל דאפי' בזמן שהישראל שרויין על אדמתן אין להם רשות למכור שדותיהן לצמיתות שנא' והארץ לא תמכר לצמיתות וגו' וכתי' לד' הארץ ומלואה ועתידים אנו לחזור עלי' ולירוש אותה עכ"ל ומ"ש דאפי' ישראל אין להם רשות למכור לצמיתות כו' כוונתו דמזה ראי' דא"י היא עדיין של השי"ת ולא ניתן גם לישראל נתינה חלוטה מדלא ניתן להם הכח למכור לצמיתות כמו שהוא בדבר שהוא שלו לגמרי וכתי' לד' הארץ וע"כ כיון דהארץ של השי"ת עדיין ה"ל לגבי ישראל גופיהו רק כעין משלחן גבוה קזכי ולמי שאין הגבוה נותנו ה"ל לגבי' של השי"ת לגמרי וא"א שיזכה בו כלל וע' גיטין מ"ז א' ומ"ש ועתידים אנו לחזור כו' כוונתו להחזיק סברא הקדומה דקרקע א"נ וע"כ כיון דיש דיעות דיאוש מועיל גם בגזילת קרקע לכן כ' דאין כאן יאוש כיון דעתידים אנו לחזור עלי' כן נזכה בב"א:

דף מז:

ודילמא שאני אונסא דנפשי' מאונסא דאחריני, נ"ב ע' שו"ת רד"ך בית י"ז חדר י' דהביא גמ' דכאן וכ' פי' הואיל ומעצמו האונס אונס גדול וגמר ומקני אבל באונס אחרים לא הוי כל כך דנימא דגמר ומקני עכ"ל וע"ש שרצה לדון מזה דדרשא דהאדם בשבועה פרט

לאונס היינו ג"כ רק באונס מעצמו דהאונס גדול טפי אבל לא באונס האחרים עש"ה וע' אריכות בשו"ת תשב"ץ סי' א':

דף מח:

דהא אשה כו', נ"ב ע' אריכות בשו"ת נחלת שבעה סי' י"ט ומה שנ' שם מדבריו בסי' הנ"ל דהבועל נדה לשם קידושין אינה מקודשת מפאת איסור נדה שיש בביאה עש"ה דבריו צ"ע וע' תוס' יבמות ב' א' ד"ה ואחות ואך כך הי' לו לומר דלא שייך בביאה כזו לומר חזקה אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ומסתמא בעל לשם קידושין כיון דבלא"ה עובר באיסר נדה דחמיר דבכרת וגם סברא זו אינה ברורה וע' תוס' יבמות ל"ו ב' ד"ה ולא וגמ' תמורה כ"ז א' וכבר האריכו האחרונים והדברים עתיקין:

שם תוד"ה קדיש כ' דפריך, נ"ב צ"ל "דפרישית" וכוונתם על דבריהם בעמוד א' ד"ה אילימא:

דף נא:

במתנה קנתה כו', נ"ב נ' דאם נתן לה סתם קרקע או מטלטלין אין יכול לומר אם מגרשה אח"כ מה שנתתי לך בפרעון כתובה נתתי לך דכיון דלא ניתנה כתובה לגבות מחיים מסתמא במתנה נתן לה ולא בפרעון כתובה וה"ל כנותן דבר לבעל חובו סתם תוך זמנו דפשיטא דסתמא מתנה הוי וראיתי בשו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ש"א נסתפק במה שכותבין בכתובה ודא נדוניא דהנעלת לי' מבית אבי' ואמה אם גירש האב את האם אח"כ אי לא מצי למימר לה כבר נתתי לך כתובתך בנדונית בתנו שהרי על שמך נכתבו כמו על שמי והויא מחצה שלו ומחצה שלה כמו שהוכיחו חכמים מוהית' לאהרן ולבניו מחצה לאהרן ומחצה לבניו כו' עש"ה ולפי"ז המשיא בתו וכתוב בכתובתה כנ"ל אזי אם חצי הנדוניא יעלה לפרעון מנה ומאתים דכתיבת אשתו יצטרך לכתוב לאשתו כתובה מחדש דאסור לשהות עם אשתו שעה אחת בלא כתובה ואפי' אם יעלה רק לפרעון מקצת המנה ומאתים ג"כ הדין כן דכל הפוחת לבתולה ממאתים ולאלמנה ממנה הויא ביאת זנות ולולי דבריו ז"ל נלענ"ד כמ"ש דמתנה היא דיהב לה ולא נפרעת כתובתה בזה וע"ע בגוף הדין דניתן מתנה לאשתו קנתה כו' בשו"ת מהר"י ברונא סי' ק"צ:

דף נב:

אימור מעיסתו קימץ, נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת צמח צדק סי' כ"ד:

שם ראי' במאי כו' בעדים כו' ראי' מקיום השטר, נ"ב דוגמתו לקמן קנ"ד א':

שם מ"ד אשה כיון דשביחא לה מילתא דאמרה קא טרחא קמי יתמי, נ"ב כל' זה לקמן קמ"ד א':

דף נג:

וכמה כו' עד כנגד הפתח, נ"ב לקמן ס' ב' ע"ש:

דף נד.

מאי אעביד לך דלא אחזיקת כדמחזקי אינשי, נ"ב דוגמת ל' זה לקמן קנ"ג א' מאי אעביד לך דלא אקנית כדמקנו אינשי:

דף נד:

דינא דמלכותא דינא, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ה' דן מכאן לעניין קדושת ביהכ"נ שעזבוהו בעליו וזכתה בו המלכות מדינא מלכותא שכל ממון שאין לו בעלים ליהוי דמלכא דפקעה קדושת הביהכ"נ ההוא משום דינא דמלכותא דינא ע"ש:

דף נה.

וה"מ כו', נ"ב ע' נימוקי מהרמ"מ שבסוף המהרי"ו (דפוס קאפוסט דס"ד ד"ה אין פרדכת כו':

דף נז:

ה"ד אי דאיכא דרכא אחרינא כו', נ"ב ע' דוגמת זה ע"ז מ"ח ב' וע"ש דמסיק לעולם דליכא כו' ואדם חשוב שאני ומשמע דאדם אחר אין מחויב לרוץ אף שממעט ההליכה עי"כ וע' תוס' יבמות ז' ב' ד"ה ואמר בסה"ד:

דף נח.

לאוצר בלום, נ"ב ע' רש"י שכ' כל דבר מניחין תחת מיטתן אוכלין וכלים וע' מה שדן מזה בשו"ת שבות יעקב ח"ב סי' ק"ה

שם אמר להו זילו חביטו כו', נ"ב ע' מ"ש בגליון כתובות נ"ה א' וכבר רשמתי שם שו"ת הרא"ש כלל ס"ח אות כ"ג עש"ה ואם אפשר לב"ד לדון גם עתה מאומד הדעת ע' שו"ת חוט המשולש טור ב' סי' ו' ע"ש אריכות:

דף נח:

ומפקין מיני' ממונא בדין, נ"ב מס' חזקוני עה"ת שמות פרשה י"ח פסוק כ"א נ' הפירוש שמוציאין ממנו ממון ע"י טעות שטעה בדין כעניין זיכה את החייב כו' מה שעשה עשוי וישלם מביתו ע"ש ואין הפי' הזה מתיישב כ"כ בגמ' כאן וע"ע בפי' הטור עה"ת שם ד"ה שונאי בצע ומש"ש ואפי' הוא שלהם באמת כו' הוא חידוש גדול ויש לדבר בו הרבה ואין הגליון מספיק ומפרש"י כאן ד"ה ומפקין דכ' וגזלן פסול כו' מוכח להיפוך:

דף ס:

לקח חצר מסויידת כו' ה"ז בחזקתה, נ"ב בשאלתות פ' יתרו שאילתא דאסיר להון לישראל למיעבד כדמות שמשין דקוב"ה דכתי' לא תעשון אתי כו' ואפי' לאחרים דלאו איהו קא משתמש בהו דאעשי' קפיד קרא והרי עשאום אחרים שרי לאישתמושי בהון ישראל ולא חיישי' לחשדא כדתני' לקח חצר מפוייחת מצויירת ה"ז בחזקתה עכ"ל וצ"ע דזה נשנה כאן גבי איסור ציורים משום אבילות על חרבן ביהמ"ק ואין ללמוד מזה לאיסור עשיית דמות משמשון כו' דהוי איסור תורה ולתא דע"ז דחמור טפי וע' ר"ה כ"ד ב' שאני ר"ג דאחרים עשו לו כו' ולא הביא הש"ס כלל הך דכאן וצע"ק:

שם סד כו' ומשייר כו', נ"ב ע' שאילת יעב"ץ סי' קס"ט:

שם דין הוא שנגזור על עצמינו שלא לישא אשה, נ"ב ע' שו"ת הלכות קטנות סי' רט"ו ואין דבריו מובנים וע"ע שו"ת מעיל צדקה סי' ל"ג דפי' ונמצא זרעו של אברהם אבינו כלה מאיליו ובטח לא יניח הבורא ית' להיות כך ויובטלו הגזירות בהכרח עש"ה וע' סוטה י"ב א' אבא קשה גזירתך כו' דקשה משם קצת על פי' המעיל צדקה הנ"ל ודו"ק והנה הא דאמר דין הוא שנגזור על עצמינו שלא לישא אשה אם בכלל הגזיר' הזאת ג"כ שלא לייבם יבמה ע' שו"ת מהר"י מינץ סי' י':

שם הנח להם לישראל כו', נ"ב בס' מאה קשיטה להרמ"ע ז"ל סי' פ' כ' דלא אמרי' כן אלא בעשין אבל לא בלאוין ובשל דבריהם אפי' בלאוין עכ"ל וע' ס' הפרדס לרש"י בליקוטים שבסוף הספר (דפוס ווארשוא דנ"ט ע"א) ד"ה וששאלתם הנח להם לישראל כו' וע' ס' יריאים סי' ל"ז:

דף סט.

אבני דאכפא, נ"ב נ' פירושו אבני כתף ע' ל' אבני כתף במשנה שביעית פ"ג משנה ט' והיינו שהאבנים ההם שמניחים על העמרים היו אבנים גדולים נישאים על הכתף ולא

ביד ולכן קרוים כך אבני כתף וע' שבת ס"ו ב' חמרא דאכפא וברש"י שם חמור הנישא בכתפיים וכך כאן אבני דאכפא היינו אבנים הנישאים בכתפיים והוא כל' אבני כתף דמשנה שביעית הנ"ל:

דף סט:

ואי לית לי' זבין לי' תרי דיקלי, נ"ב ע' רא"ש וע' אריכות בשו"ת חוט המשולש טור ב' סי' י"ג וע"ע שם סי' כ"ב וסי' כ"ג:

שם רשב"ם ד"ה חזינן אי דיקלא כ' כלומר מן הבינוניים כו', נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת צמח צדק סי' י"א:

דף עא:

מה טעם הואיל ויונקין משדה הקדש ואי ס"ד שיורי שייר כו', נ"ב ע' מה שדן בזה בשו"ת הרשב"א ח"ג סי' קכ"ב וע' רש"י מעילה י"ג א' ד"ה ואחרים מתנדבין כן דדבריו היפוך סברת הרשב"א הנ"ל שם וע' ירושלמי פאה פ"ז ה"ז עש"ה:

דף עג:

דהוה שקיל עפרא ומורח לי' כו', נ"ב כזה שבת פ"ה א' וחורי שמריחים את הארץ וע"ע דוגמא בבעלי חיים שמריחין את העפר ברש"י מ"ק ו' ב' ד"ה וחונקין זו את זו:

דף עד.

הי' לך לומר מופר לך, נ"ב ע' מל"מ פ"ז מנדרים ה"ט דהקשה מירושלמי הנודר מבני העיר לא ישאל לחכם מבני אותה העיר משום דהחכם נוגע בדבר וא"כ ה"נ בשבועת הגלות הרי רבה הי' נוגע בדבר ע"ש וע' ס' בניין אריאל עה"ת פ' מטות בסופו דכ' דקושי' מעיקרא ליתא דטעמא דנוגע דשמא יתיר שלא כדין ומשא"כ כלפי שמיא הרי הוא ית' יודע הדין לאמתו אם יש פתח בנדר זה להתירו אלא שאינו יכול להתיר לעצמו עפ"י התורה שנא' לא יחל דברו אבל אחרים מוחלין וא"כ עכ"פ כשאחר מתיר ליתא לחשש נגיעה ע"ש וע' סנהדרין ל"ח א' רש"י ד"ה על אלתו וע"ש בחידושי הרמ"ה וע' חגיגה י' א' רש"י ד"ה נשבעתי באפי:

שם גלגלא דרקיעא הוא דהדר, נ"ב מעין זה סנהדרין ל"ט א' רקיע נמי הכי הדרא:

שם תוד"ה ועכשיו כ' והא דאמר בפ' ארבעה נדרים גבי ההוא קצרא דשרא לנפשי' כו', צ"ע מדוע הביאו מהאי קצרא ולא ממעשה הנזכרת שם קודם לזה בר' סחורא דשרא

לנפשי' ודע דרש"י בנדרים ס"ה א' ד"ה במדין לך כ' באמת דת"ח מתיר לעצמו אך דבריו צ"ע דאמר שם להדיא פ"א ב' לא יחל דברו מכאן לחכם שאין מתיר נדרי עצמו וכמו שהביאו התוס' כאן ומ"ש בתוס' דף ט"ו הוא טעות דלא נזכר שם רק בדף פ"א הנ"ל:

דף עד:

סירס את הזכר כו' וכן לקמן בבהמות בהררי אלף, נ"ב ע' שאילת יעב"ץ סי' קי"א העיר לפי המבואר במדרש שהקב"ה מקיים התורה א"כ איך סירס כו' הא אית בי' לאו דבארצכם לא תעשו כמבואר בחגיגה ותי' דכיון דסריס בידי שמים מותר לבוא בקהל אלמא דביד"ש לא מיחשיב סריס ע"כ ה"ה לאיסור סירוס כל ביד"ש ליתא לאיסורא עש"ה:

דף עה.

אלמלא ראית לא האמנת מלגלג ע"ד חכמים אתה נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות,, נ"ב יל"ע מהך דלעיל ע"ג ב' אי לא הואי התם לא הימני ושבת ל' ב' ליגלג עליו אותו תלמיד כו' א"ל בוא ואראך דוגמתן בעוה"ז וע"ע תוס' חולין נ"ז ב' ד"ה איזיל:
שם רשב"ם ד"ה אוי לה לאות' בושה כ' שהרי יהושיע הי' נביא ומלך כמשה, נ"ב כן מבואר ביומא ע"ג ב' הוא זה מלך ע"ש דמבואר דיהושיע הי' מלך:

דף עה:

משיח דכתי' כו' יקראו ד' צדקנו, נ"ב ע' שו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' פ"ט:
שם מאי שלש ושלשים פעמים כו' אם ג' ירושלים הן כאו"ו יש בה ל' מדורין כו' אם ל' ירושלים הן כאו"א יש בה ג' מדורין כו', נ"ב דוגמא לזה סנהדרין כ"א ב' כתי' ויהי לשלמה ארבעים אלף כו' וכתי' כו' ארבעת אלפים כו' אם מ' אלף איצטבלאות הי' כאו"א היו בו ד' אלפים ארוות כו' ואם ד' אלפים איצטבלאות הין כאו"א היו בו מ' אלף ארוות כו':
שם אבל ספינה כיון דנדה בה פורתא נדה לה כולה, נ"ב הילכך נגררת כולה אחר קצתה ומהני משיכת מקצת לכולה וע' דוגמא בב"ק כ' א' איב"ע כו' דפתילה דאספסתא וברש"י דכיון דהאי רישא כי גריר לי' אזל אידך בתרי' כמאן דמנח כולה בחד דוכתא דמי כו' ע"ש וע' ב"מ ט' א' הואיל ויכול לנתקה ולהביאה אצלו כו' ע"ש:

דף עז.

ע"מ כו', נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל ל"ד אות ג':

דף עט.

תוד"ה ואין כ' דלא אמרי' שיקנה חצר הקדש כו', נ"ב ע' שו"ת ח"ס חאו"ח סי' מ"ד ומה שהקשה דעכ"פ ראוי שיקנה חצר בהקדש מטעמא דשלא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש כדאמרי' כזה לעניין קניין משיכה בקידושין כ"ט א' נ' דאהך דכאן לא קשיא דשלא יהא כח הדיוט כו' הרי הוא רק מדרבנן כמבואר בתוס' שם ד"ה אטו וא"כ כאן דלעניין מעילה איירי' שפיר אין מועלין כיון דאינו הקדש מה"ת ואם דמצינו גם מעילות מדרבנן ע' מעילה ב' ב' ובתוס' שם מ"מ זה לא קשיא דאין לדמות גזירות חכמים זו לזו וכאן לא הי' נראה להם לגזור מעילה מדבריהם אולי דכיון דגוף הבור קודש בלא"ה בדילי גם ממה שבתוכו וא"צ לתקן מעילה וע' תוס' מעילה שם ותוס' מנחות נ"ב א' ד"ה גזרו:

דף עט:

תוד"ה אימור כ' דליכא בהו אלא מי יימר אחד כו', נ"ב ע' שו"ת מהראנ"ח וסי' ע"א ד"ה איברא דאיכא למידק כו' עש"ה וצ"ע וגוף סברת התוס' דיש חילוק בין מי יימר אחד ליותר דמי יימר אחד חשיב עביד דאתו משא"כ ביותר ע' דוגמא ברשב"ם לעיל מ"ו ב' ד"ה ארעא אחריתי דכ' דכולי האי לא חייש שמא לא יפרע הלוה בזמנו ואת"ל לא יפרע שמא יבא מלוה אחר ויגבה ואח"כ יבא מלוה זה ויפרע ממנו שני חששות לא חייש כו' ואף דשם הוא בענין דעת האדם מ"מ העניין אחד דתרי מי יימר שמא לא יפרע ושמא יבא מלוה אחר כו' לא עביד דאתו ולכן לא חייש לי':

דף פא.

והכתי' אשר נתת לי כו', נ"ב ע' שו"ת שבות יעקב ח"ג סי' ט"ו:

דף פא:

רשב"ם ד"ה כל הראוי לבילה כ' יש עיכוב בעיקר הבאתו כו', נ"ב צ"ע מגמ' זבחים ל"ד א' בקר וצאן אמרתי לך ולא הי' יכול לא יביא ואם הביא כשר כו' וע"ע מנחות ס"ג ב' איכא ביניהו דאי עביד ע"ש דלר' יהודה כשר בהביא מחצה חלות ומחצה רקיקין הואיל ולא שינה הכתוב לעכב וצ"ל דהואיל וכל אחד בפ"ע קרבן הוא ע"כ הרכבתם לא מיחשיב מין חדש שלא דברה ממנו תורה והוא רק כפסול בעלמא במעשי הקרבן לא כמביא דבר אחר ממה שאמרה תורה ודו"ק:

דף פז.

א"ר ששת הב"ע דא"ל כך יפה לך, נ"ב בפי' הרא"ש דמאי פ"ו מ"ב העתיק גמ' דכאן בזה"ל, א"ר ששת נעשה כאומר לו לך ויפה לי כו'

דף פז:

משום יאוש בעלים נגעו בה, נ"ב כל' זה מ"ק ה' ב' וע"ע דוגמא בכורות כ"ח ב' משום גזירות מגדלי בהמה דקה נגעו בה ושם ל"א ב' ומשום השב אבידה נגעו בה ושם כ"ב א' משום ביטול ברוב נגעו בה ושם מ"ה א' משום עצם כשעורה נגעו בה:

דף פח:

הי' שוקל לו עין בעין, נ"ב פירושו בצמצום והוא ל' מקרא ע' שו"ת הרדב"ז ח"א סי' צ"ט דכ' דעין משפט נקרא כן לפי ששם צימצם הקב"ה את הדין על משה ואהרן שלא יכנסו לארץ ולא ויתר להם כלום ולא נשא להם פנים והוא כל' משנה דכאן עין בעין עש"ה:
שם שזה הקדים חטא למעילה, נ"ב מכי יהיב דעתי' למיגזל קאים בחטא, ל' השאלתות פ' קדושים ומוכח דגזל שינה וחמור בזה מכל עבירות שבתורה דאמרי' בהו דמחשבה רעה אין הקב"ה זה מצרפה למעשה [ומפי' הרשב"ם כאן אין ללמוד זה דכפיר' התחלת מעשה הוא וגם פירושו צ"ע דקרי לי' התחלת גזל ואמאי הרי הכפיר' הוא כשיש מעות חבירו בידו כבר וחבירו תובעם והוא כופרים א"כ הרי הכפיר' גזילה ממש גמורה ודו"ק] וע' תוס' קידושין ל"ט ב' ד"ה מחשבת חמס נחשב למעשה ע"ש ואולי נהי דלא מיחשיב למעשה מ"מ חטא מיקרי משא"כ בגזל גבוה וע' מעילה י"ט א' דמעילה אקשה רחמנא לע"ז ע"ש וא"כ הי' ראוי לומר להיפוך שהרי בע"ז מחשבה רעה מצטרפת למעשה כמבואר בקידושין שם אולם הא גזה"כ הוא מדשינה קרא בגזל גבוה מגזל הדיוט להקדים מעילה לחטא ולענ"ד יש לפרש דברי ר' לוי דכאן דלטעמי' אזיל דבירושלמי ריש לולב הגזול אי א"ר לוי זה שהוא נוטל לולב גזול למה הוא דומה לאחד שכיבד את השלטון תמחוי אחד ונמצא משלו כו' וביפה מראה ובק"ע שם פירשו דכל גזל חשיב כגוזל להקב"ה שצריך להחזיר להנגזל את ממונו ע"ש ולפי"ז כל גזל הוי פי שנים גזל הדיוט וגזל גבוה דאף שיוחזר להנגזל ממונו מן השמים מ"מ הא לא עדיף מגוזל ע"מ להשיב דקאי בלא תגזול ע' ריש איזהו נשך ומש"ש בגליון וגזל גבוה קרוי מעילה דכל חטא מעילה י"א דהוא רק מטעם גזל גבוה ע' בזה באתוון דאוריתא בארוכה וזהו שאמר בבגזל הדיוט הוקדם חטא למעילה דיש בו חטא גזל הדיוט גם בלי מעילה ומבלעדו יש

עוד מעילה ומשא"כ גזל גבוה כל החטא הוא רק המעילה וע"כ הוקדם מעילה לחטא דזולת המעילה הרי אין כאן חטא אחר וע"כ לא הי' אפשר שיוכתב חטא מקודם ודו"ק היטיב ולולי דברי היפ"מ והק"ע הנ"ל י"ל עוד בהך דונמצא משלו דהכוונה דבאמת הרי לד' הארץ ומלואה אלא דעכ"ז הארץ נתן לבני אדם ע' ריש כיצד מברכין ומש"ש בגליון וע"כ כיון דניתן משמים רק לבעליו לכן לגבי הגזלן שלא ניתן לו עדיין הוא של גבוה ומתפרש בפשיטות הך ונמצא משלו ודמי לקדשים דאף דניתנו לאכילה מ"מ לגבי דבר אחר שלא ניתנו לו חשיבי עדיין של גבוה וע"כ המקדש בחלקו אינה מקודשת דחשיב מקדש בשל גבוה וע"כ ה"נ אף ז יתן לבעלים לכל דבר מ"מ לגבי אחר שלא ניתן לו שפיר חשוב עדיין של גבוה וגם לפי"ו יתכנו דברינו הנ"ל דמ"מ גם איסור גזל הדיוט שפיר אית בי' כיון דלבעלים הרי ניתן וא"כ הרי גוזל גם את בעליו ושפיר אית בי' תרתי גזל הדיוט וגזל גבוה ודו"ק שוב ראיתי בבמדבר רבה פרשה ח' איש או אשה כי יעשו שחשבו לעשות ולא עשו כו' וע"ש במגלה עמוקות פ' נשוא דמפרש דגזל חמור מכל עבירות דמחשבה מצטרפת בו למעשה כבע"ז ע"ש ודע דיל"ע למאי דאמר כאן דק' גזל הדיוט מגזל גבוה בגמ' סנהדרין נ"ו ב' מכל עץ הגן ולא גזל ע"ש ברש"י דמדאצטריך למישרי ולהפקיר לי' עצי הגן ש"מ שאינו מופקר לו נאסר לו וצ"ע דשם מה שלא הופקר לו היינו דהוא עדיין של גבוה כיון דאדה"ר הי' יחידי בעולם ומה שלא הופקר לו הרי לא ניתן עדיין גם לאחר והי' העניין רק דלד' הארץ ומלואה וכ"ז שלא ניתן הארץ לבני אדם הוא עדיין של השי"ת וע"כ הוצרך שינתן לאדה"ר ומה שלא הופקר וניתן לו הוא עדיין של גבוה ויש בו גזל גבוה וא"כ למאי דאמר כאן דגזל הדיוט קשה משל גבוה א"כ מנ"ל חיוב אגזל הדיוט בב"נ למ"ד דגם בב"נ אעמה"ד ע' לקח טוב כלל ב:

דף פט:

כדרך שאמרו לעניין איסורן כך אמרו לעניין טומאתן, נ"ב ע' רשב"ם דכיון דאסור לשקול בהן לא חשיבי כלי ואין מקבלין טומאה ועמ"ש בבית האוצר ערך אאחע"א כלל ע"ב וי"ל עוד הטעם כאן דמפאת האיסור אין רוצה בקיומו שהרי וודאי לא יניחנו כך רק יבטלנו וישברנו ויתקננו כראוי לשיהי' מותר לו לשקול בו וכלי שאין רוצה בקיומו אין מקבל טומאה כמבואר בר"ש כלים פי"א מ"ג עש"ה וכאן י"ל דגם ר"מ מודה דשם גוף הכלי עשוי כראוי אלא שהוא אין רוצה בקיומו ומשא"כ כאן גוף הכלי אינו כראוי לפי ההלכה ועומד מצד עצמו להתבטל הואיל ואינו כראוי ולכן חשיב טפי אין עומד להתקיים וכמובן וע"ע ר"ש כלים פכ"ח מ"ד ומ"ה דאיסור הישיבה מבטל הדבר מתורת

מדרס עש"ה וע' רש"י סנהדרין מ"ח א' ד"ה טהור מן המדרס ותוס' שם ד"ה נתנו וע' תוס' שבת נ"ח א' ד"ה אעפ"י:

שם אר"י אמר רב אסור לאדם שישהא מדה חסיר' או יתיר' בתוך ביתו, נ"ב אולי הוא כהך דכתובות י"ט א' וב' דאסור לשהות שטר אמנה ופרוע וספר שאינו מוגה בתוך ביתו משום אל תשכן באהליך עולה וע"ש דגם רב סבר שם כן:

דף צא.

שאפי' מי שיש לו זכות אבות אינה עומדת לו בשעה שיוצא מארץ לח"ל, נ"ב י"ל עפ"י ויק"ר פרשה ל"ו כל זמן שהקב"ה מזכיר אבות מזכיר הארץ עמהם וע"כ היוצא מארץ כו' אין זכות אבות עומדת לו ודו"ק:

דף צב:

בממונא לא, נ"ב ע' תה"ד סי' שי"ד וע"ע שם סי' שמ"ט שכ' הטעם דאהב"מ אחה"ר משום דגבי ממון אמרי' המע"ה ורובא לא מיקרי ראי' עכ"ל ע"ש:

דף צג:

כל תנא בתרא לטפויי מילתא קא אתי, נ"ב כזה גם בזבחים קי"ח א' ע"ש ברש"י ד"ה קרבו נסכים במדבר וע' תוס' לקמן קמ"ה א' ד"ה ור' יהודה סבר כו' וע"ע מעין זה בנימוקי יוסף במכלתין פרק א' דקנ"ח מדפי הרי"ף שכ' וכתב הרב הלוי ז"ל אבן מגש דלישנא בתרא לא פליג אלישנא קמא כלל אלא לטפויי קאתי כו' וע' תוס' שבת כ"ד ב' ד"ה איכא ביניהו וע"ע רש"י ע"ז ז' ד"ה רבנן בתראי לית להו דשמואל וע' תוס' שם מ"ה א' ד"ה ור' יוסי הגלילי כו', וע"ע תוס' סנהדרין י"ג ב' ד"ה איכא ביניהו:

דף צז.

אין אומרים קידוש כו' אלא על היין הראוי לינסך כו', נ"ב בשאלתות פ' יתרו מבואר דעניין קידוש היום דהוקבע על היין דווקא הוא משום דקידוש נחשב עניין שירה ואין אומרים שירה אלא על היין והיינו שירה דנסכים ע' ברכות ל"ה א' וע"כ מה"ט נמי אין אומרים קידוש כו' אלא על היין הראוי לינסך כו' וע' רשב"ם פסחים ק"ו א' ד"ה א"ר יהודה בפה"ג וע"ע שאלתות פ' תשא דשם מפורש יותר ד"ז דטעם קידוש על היין מפאת שאין אומרים שיר' אלא על היין:

דף צז:

סוחט אדם אשכול של ענבים ואומר עליו קידוש היום, נ"ב הואיל וגבי נזיר קרוי יין דכתי' כל אשר יעשה מגפן היין, ל' הבה"ג ה' קידוש והבדלה ואינו מובן דמנ"ל ממקרא זה דקרוי יין ואי דאסרתו תורה הרי גם ענבים אסרה תורה לנזיר אע"ג דוודאי לאו יין נינהו:
שם של צמוקים, נ"ב ע' שאילת יעב"ץ סי' ע"ג:
שם רשב"ם ד"ה מזוג אינו בכלל שכר, נ"ב כזה כריתות י"ג ב' ושכר אל תשתהו כדרך שכרותו הא אם נתן לתוכו מים כל שהוא פטור:

דף צט.

חד אמר פניהם כו', נ"ב ע' שו"ת חות יאיר סי' קע"ב ומש"ש והריטב"א הוסיף ובכה"ג איתא בש"ס בבא בתרא כו' עד משום דמסתמא שוין ע"ש הי' לו להביא גם זה מן התוס' שכן הוא בתוס' חולין צ"ב א' ד"ה ברוך:

דף ק.

א"ר יוסף טעה בתרתי, נ"ב כל' זה סנהדרין נ"ב ב':
שם עושה תוכה כו', נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' קי"ט:

דף קא.

תוד"ה דעביד כ' ואומר רשב"א כו', נ"ב ע' שו"ת גאונים בתראי סי' כ"ט:

דף קו:

כיון שעלה גורל כו', נ"ב ע' שו"ת מהר"י ברונא סי' קכ"ח וסי' ק"ל וע' שו"ת שבות יעקב ח"ג סי' קס"ב:
שם בטלה מחלוקת, נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת צמח צדק סי' כ"ה וע"ע שו"ת חות יאיר סי' ס"א:
שם מקמצין, נ"ב מלה זאת בקרוב למובן דכאן בחולין נ' א':

דף קז:

משמנין ביניהם, נ"ב כל' זה ערכין ד' ב' ע"ש וע' שו"ת עבודת הגרשוני סי' ה':
שם חריץ ובן חריץ, נ"ב פי' דהגדול נקרא חריץ והקטן בן חריץ ודוגמתו כלים פכ"ט מ"ז יד בן הפטיש חמשה של הפטיש ששה ובר"ש בן פטיש הקטן, והגדול שמו פטיש עכ"ל:

שם אדאכלת כפנייתא בבבל תרגימנא מסיפא, נ"ב הכוונה ע"ד שפי' הרע"ב ספ"ק דערלה על כפניות דהם תמרים שעודם סמדר וה"ק לי' כי בבבל העמוקה מכל הארצות וודאי שם התמרים טובים מאוד כבמשנה פ"ק דביכורים (משנה י' דתמרים שבעמקים משובחים) רק שראוי להמתין עד גמר בישולם ולא למהר לאכלם לפני זה דאז גרועים הם ה"נ לא ירדת לסוף המשנה, שו"ת חות יאיר סי' קנ"ב ומה שהביא ראי' דתמרים שבבבל טובות מפני היותה עמוקה עדיפא מינה ה"ל להביא גמ' ערוכה בפסחים פ"ח א' דלא גלו ישראל לבבל אלא כדי שיאכלו תמרים כו' ועמש"ש בגליון:

דף קח.

תוד"ה ואחין כ' דהיא גופי' משנה דלא צריכא הוא, נ"ב ל' הגמ' יבמות נ' א':

דף קיג.

ובן לאו אחר הוא, נ"ב הארכתי בזה בכללים וכעת ראיתי בס' הפרדס לרש"י סי' נ"א דמה שלא תיקנו ברכה על צדקה ופדיון שבוים כו' היינו משום דברכת המצוות מברכת התורה היא שלמדנוה [כוונתו לירושלמי ריש כיצד מברכין] ע"כ בעי' דומי' דברכת התורה שיכולה המצוה להתקיים ע"י האדם בעצמו מבלתי שיהי' שם עוד אדם, אחר עמו וא"ת הרי פדיון הבן שא"א לקיימה בלתי היות הבן עמו ומברך עלי' על פדיון הבן שאני בן דהואיל ומגופי' נפיק כגופי' דמי ועובר ירך אמו היא ולא חשיבא מצוה תלוי' באחר שהבן אחד מאיבריו הלכך טעון ברכה עכ"ל וצע"ק בדבריו דא"כ פסח למ"ד דאין שוחטין אותו על היחיד לא תטעון שחיטתו ברכה וא"ל דאה"נ דא"כ מאי פריך בפשיטות בפ"ק דפסחים פסח וקדשים מאי איכא למימר ומאי קושיא מפסח הרי יש מ"ד דאין מברכין עליו כלל וא"כ גם ר' פפי דשם הרי יכול לסבור כן וי"ל דכיון דשחיטה בעלמא מתקיימת ביחיד וטעונה ברכה ע"כ גם שחיטת פסח טעינה ברכה משום לא פלוג אולם לפי"ז עדיין אין מובן קישית הגמ' פסחים הנ"ל דכיון דפסח מפאת עצמו לא הי' ראוי שיטעון ברכה כלל ומשום לא פלוג דשאר שחיטות הוא דמברכי' עלי' א"כ וודאי אין ראוי שתהא טופס ונוסח ברכתו משונה מבשאר שחיטות וכמובן ועדיפא מהך דרענו זננו דאמרי' לי' גם בשבת מפאת דטופס ברכות כך הוא וצע"ק:

דף קיג:

תוד"ה אורעה כו' לעניין שעל כרחם של בנים נעשים דיינים אותם העומדים שם בשעת צוואה כו', נ"ב ע' מה שדימה לזה בשו"ת שבות יעקב סי' ק"פ:

דף קיד.

אבל בלילה אפי' שלשה כותבין ואין עושין דין, נ"ב אע"ג דהוא מקבלם והי' ראוי להיותם דיינים גם בלילה כמו בקרוב ופסול דכשירים לדון בקיבלום עלייהו מ"מ כיון שמחלק נכסיו וחוב הוא לאותו אדם שמגרע בחלקו ההוא הא לא מקבל להו, שו"ת ראבי' סי' קנ"א:

דף קיד:

תוד"ה אף מטה כו' כ' הקשה ר"י כו', נ"ב ע' שו"ת שבות יעקב ח"ג סי' קע"ה:

דף קטז.

דוד שהניח בן נאמרה בו שכיבה יואב שלא הניח בן נאמרה בו מיתה, נ"ב פי' דאם הניח בן אין חשוב מיתה רק כאילו הי' בעצמו בחיים אחרי שיש התולדה שלו ודוגמתו ע"ז ל"א א' קרי עלי' מקום שיפול העץ שם יהו שם יהו ס"ד אלא שם יהיו פירותיו פי' דלא בא להגיה רק לפרש דכיון דשם יהו פירותיו נחשב כאילו הי' בעצמו שם בחיים וקרינן בי' שם יהו ע"ש ותבן וכזה עוד תענית ט' א' ואכחיד את שלשת הרועים בירח אחד וכי בירח אחד מתו והלא מרים מתה בניסן ואהרן באב ומשה באדר מלמד שנתבטלו ג' מתנות טובות שניתנו על ידן (מן ועמוד ענן ובאר ע"ש) ונסתלקו כולו בירח אחד כו' והיינו ג"כ דכל זמן שהיו המתנות שניתנו על ידן קיימות חשיב כאילו הן עצמם קיימים ומה שנסתלקו מתנותיהן נחשב שמתו הן עצמן אז ולכן כיון שהמתנות נסתלקו בירח אחד באדר קרינן בי' ואכחיד את שלשת הרועים בירח אחד ומעין זה עוד ע"ז ל"ה א' כיון דאוקמי' קא מוקים חשיב לי' כמאן דאיתא לאיסורא בעיני' היינו דכיון שעושה פעולה עיקריית בהנפעל והנפעל קיים חשוב כאילו הי' הדבר בעצמו בעין שם ע"ש וה"נ המוליד בן דאין לך פעולה עיקריית יותר מן ההולדה והבן קיים נחשב כאילו הוא עצמו קיים וכזה תענית ה' ב' יעקב אבינו לא מת כו' מה זרעו בחיים אף הוא בחיים והיינו דכיון דזרעו בהכרח בחיים דגמירי דלא כלה שבטא לכן נחשב זה שגם הוא בחיים ואולם למאי דמסיק כאן דבעי' בן כמותו לכאורה אין מציאות התולדה לבד הוא הגורם וי"ל

דאם אין הבן כמותו א"כ ערך העודף אשר בו הרי אין לו תולדה ויש בו עניין המיתה ולכן קרינן בי' מתה מש"ה ודו"ק [ואולם משמעות הגמ' כאן דבעי' בן דייקא ולא בת ושהטעם מפאת ירושה דלפי שבבת הוא העברת נחלה לכן נחשב מיתה ואולי הטעם עפ"י גמ' לקמן קי"ח ב' אלא מאי חיו שחיו בחלקם ע"ש דחלק קרקע דא"י שיש לאדם נקרא חיות ולכן אם מניח בן לירש חלקו הרי זה שנשאר חיותו ולכן לא מיקרי מיתה ומשא"כ בת דאין ירושתה לפי הסדר דלפי הסדר ראוי שירש בן ולא בת ותדע דהא כשיש בן אין הבת יורשת וירושת הבת היא שני' בהדרגה אם אין בן וה"ל דילוג סדר הירושה ואין ירושתה כפי עוקר עניין הירושה במדריגתו העצמיית וגם הבת מעברת הנחלה משבט לשבט ולכן אין ירושת הבת שיורשת חלקו נחשב העתקת החיות מאיש לאיש ושרק נעתק לשיסלק שם מיתה רק נחשב כקניין חדש לבת והראשון כבר הלך לו ואיננו ולכן שפיר מיקרי מיתה ודו"ק היטב מאוד:

שם תוד"ה אבי האב כ' לפי טעותו לא הי' בן יורש את אביו, נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ו סי' ב' אלפים ס"א:

דף קיט:

תוד"ה אפילו כ' דאמר במדרש דלש"ש נתכוון, נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ה סי' אלף תס"ח בעובר בלאו אם מתכוון למצוה אפי' התרו בו אינו לוקה ע"ש ואולי יש חילוק בין מלקות למיתת ב"ד וע"ע שו"ת הרדב"ז ח"א סי' ע"ז עש"ה בסוף התשובה שכ' ובזמן שהוא מוחק השם לתקן הספר כו' מאבד הוא ומ"מ מודה אני שאינו לוקה כיון שהוא סבור לעשות בטוב ולתקן ודכוותה כתבו התוס' ז"ל פ' בנות כותים עכ"ל ונ' כוונתו לתוס' שם ל"ג ב' ד"ה בועל נדה ע"ש:

דף קכ.

וכאן דרך חכמתן, נ"ב כזה לעיל ט"ז ב' ודילמא דרך חכמתן קא חשיב להו וע"ש במסורת הש"ס:

דף קכ:

רשב"ם ד"ה שיש שאלה בהקדש כ' וה"ה לכל דבר הקדוש במוצא שפתיו כו', נ"ב יש להסתפק אי מהני שאלה בפדיון הקדש ומע"ש דכיון דלא הקדיש דבר חדש רק העתיק הקדושה מן ההקדש והמע"ש על המעות י"ל דלא שייך בזה שאלה וע' ב"מ נ"ד ב'

דחומש כתחלת הקדש דמי ושם א ד' בד' פריק כו' וא"כ על החומש וודאי דמועיל שאלה אולם י"ל דכיון דחומשו כמותו מקרא דעליו ע"ש גם לעניין שאלה הוא כמותו ולפמ"ש במ"א בשם כמה ראשונים דתרומה ישנה גם בטבל והתורם הוא רק מברר אותה א"כ מעשה הפרשת תרומה עניינו רק בנושא של הקדושה שלא הי' לה נושא מיוחד ומבורר ובהפרשתו חידש זה וזה ישנו גם בחילול שחידש נושא לקדושה היינו המעות וא"כ כי היכי דיש שאלה על הפרשת תרומה ה"ה אחילול ואולי יש לדמות חילול לתרומה דלא מהני שאלה ואף דיש חילוק ביניהן ע' תמורה כ"ז מ"מ י"ל כן וקצת יש להביא ראי' ממ"ש הרוקח סי' שס"ג דכל מצוה שיש לה משך ולא נגמרה מיד מברכינן עלי' בלמ"ד וכל שנגמרת מיד מברכי' בעל וכ' שם בתוך דבריו בזה וז"ל על פדיון מע"ש או על חילול מע"ש בירושלמי בפ"א דדמאי משום שלאלתר נגמרה המצוה עכ"ל והנה בתוספתא תרומות פ"ו דעל הפרשת תרומה ומעשר מברכי' להפריש תרומה ומעשר וק' טעם החילוק הרי גם ההפרשה נגמרת מיד כמו החילול ואי דצריך עדיין לתתם לכהן ולולי גם בחילול צריך להעלות המעות עדיין לירושלים וגם בהפרשת המעשר שני הרי אין יותר מזה ואעפ"כ מברכי' בלמ"ד כדמוכחי דברי התוספתא דסתמא קאמרה ואיירי וודאי בכל מעשרות ואפי' מע"ש ואולם אם נאמר דבחילול לא מהני שאלה י"ל דזהו החילוק דבהפרשה עדיין לא נגמרה המצוה דעדיין מצותו עליו לעניין שלא ישאל על ההפרשה דחיוב המחייבו להפריש הוא נמי מחייב אותו שלא לשאול ואם ישאול צריך להפריש שנית ונמצא שעדיין מצותו עליו ומשא"כ בחילול שאין יכול לשאול עוד הרי נגמרה המצוה ולכן מברכי' בעל ודע דיש להסתפק ג"כ לעניין תוספת שבת ויו"ט המקבל עליו קדושת שבת כו' בעוד היום גדול שאין עוד זמן תוספת המוכרח אי לא יהני שאלה אקבלתו דתוספת הוא ג"כ דבר הקדוש ע"י פיו שהזמן מתקדש בקדושת שבת ע"י שקיבלו עליו לתוספת שבת וא"כ ראוי לכאורה שיועיל שאלה ומצאתי במקור חיים סי' ת"ר (בט"ז) שכ' גם מה שדימה קבלת שבת לשבועה לא דמי כלל תדע דהא לא מועיל היתיר לזה אלמא דמי לשאר קבלות עכ"ל ולא ידעתי זה הפשיטות דלא מועיל היתיר לזה עד שמביא ממנו ראי' ואומר תדע כו' ואולם נ' דכיון דתוספת עניינו שהוא מוסיפו על השבת והשבת העיקריי הא ליתי' בשאלה לכן גם התוספת ליתי' בשאלה וה"ז כעניין נזירות שמשון דלא מהני שאלה הואיל ומקבל נזירות כשמשון ושמשון לא הי' יכול לשאול דהי' נזירות מצווה מן השי"ת וכך כאן כיון שמוסיפו על השבת וה"ז שמקבל שיהי' קדוש כקדושת השבת והשבת גופי' ליתי' בשאלה דהוא מצווה מן השי"ת לכן גם התוספת לא מהני בי' שאלה כך נ':

דף קכב.

בקרקע העלוה, נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' רל"ח דכ' לעניין חלוקת אחים ושותפים בח"ל ג"כ כזה דמעלין זה לזה קורבה ורוחקה בקרקע ולא בכספים והביא ראי' מכאן והוסיף וז"ל ואשכחן בקידושין מ"ב א' דגמרי חלוקת אחים ושותפים מחלוקת א"י גבי יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם עכ"ל ולכאורה הי' אפשר לחלק ולומר דחביבותא דא"י שאני ומשא"כ בעלמא כסף עדיף מקרקע ע' יבמות ס"ג א' ומש"ש על הגליון וע' ב"ק ט' א' ונגד זה אין ראי' מהך דקידושין וכמובן:

שם רשב"ם ד"ה לקורבה ורוחקה כ' בקרוב לירושלים, כו', נ"ב ע' שו"ת ח"ס חאו"ח סי' כ"ט תמה דהא בשעת חלוקת הארץ לא נודע עדיין כלל שיהי' מקום המקדש בירושלים ולא הי' אז לירושלים מעלה כלל על שער עיירות ורק בשילה העמידו אז המשכן וה"ל לרשב"ם למימר קרוב ורחוק לשילה וע"ע שם הערה דלמ"ד בסוטה כ"ב א' וב"מ ק"ז א' דשכר פסיעות יש והוי משום זה מעלה אם ביתו רחוק מביהכ"נ ע"ש א"כ ה"נ הא גם הרחוק יש מעלה בריחוקו מפאת שכר פסיעות בעלייתו לרגל ע"ש ובזכרוני מס' נתיבות עולם למהר"ל מפראג ז"ל דהא דאמר שם בסוטה בבהיא אלמנה דהויא בי כנישתא בשיבבותה והוה אתיא ומצלא בי' מדרשא דר' יוחנן אמר לה בתי ולא ביהכ"נ בשבותך אמרה לו ולא שכר פסיעות יש והקשה המהר"ל ז"ל דהא במצוות אינו כאן וכדקיי"ל דאין מעבירין על המצוות רק הקרוב קודם ותי' דתפלה שאני בזה ממצות דהיא התקרבות לגבוה והוי ההליכה גופה להתפלל מכלל המצוה שגם בהליכה הרי הוא מתקרב אליו ית' ולא דמי למצוות דההליכה רק הכשר וע"כ אין להעביר ולאחר גוף המצוה עכת"ד ואינו לפני כעת ולפי"ז אולי יש חילוק ג"כ בין תפלה לעלי' לרגל אולם העלי' לרגל הרי זמנו ומקומו של המצוה קבוע שברגל הי' מוכרחין כולן להתראות בעזרה בשוה ורק שהדר בריחוק הי' צריך ללכת יותר והוצרך להקדים הליכתו עבור זה וא"כ וודאי דיש לו שכר פסיעות יותר ממי שהילוכו מועט ופסיעותו מועטות ונ' דבזה כ"ע אית להו סברא דשכר פסיעות יש ולא שייך כלל להך פלוגתא דב"מ ק"ז מ' ודו"ק:

דף קכג.

רשב"ם ד"ה ת"ש כ' דנהי דד"ת מד"ק לא ילפי' גלויי מילתא בעלמא הוא, נ"ב כוונתו לש"ס ב"ק ב' ב':

דף קכד.

יצא עליהן שט"ח בכור נותן פי שנים, נ"ב הרמב"ם השמיט דין זה ותמה עליו התשב"ץ בתשובה ח"ג סי' רנ"א:

דף קכו.

רשב"ם ד"ה קסבר אין לו לבכור כ' אבל בשאר נכסים לא מצי מחיל דאין אדם מקנה דשלב"ל, נ"ב ע' ש"ע חו"מ סי' ר"ט סעי' ד' בהג"ה הובא זה בשם תשובת הר"ן דלא מהני מחילה בדשלב"ל:

דף קכו:

רשב"ם ד"ה בדבר של ממון כ' אבל עונת תשמיש מצוה היא, נ"ב ע' שו"ת שבות יעקב סי' ע"ה:

דף קכז.

רשב"ם ד"ה אמימר אמר כ' והן ג' בנים כו', נ"ב ע' שו"ת שבות יעקב ח"ג סי' קע"ד:

דף קל:

עד שיאמרו כו' הלכה למעשה, נ"ב ע' ס' יושר לבב בית שני חדר שני פרק ו':
שם ואל תתמה, נ"ב כל' זה חגיגה כ"ו א', נדה ל' ב':
שם לא תקרועה עד דאתיתו לקמאי, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ב סי' קי"ב וח"ג סי' קס"ה:
שם לאחר מיתה לא מיקרע תיקרעוה כו', נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת מהר"ם פדואה סי' ע"ג:

דף קלא:

ממאי דבחד בי דינא איתקון כו', נ"ב ע' שו"ת הרד"ך בית ל' חדר ב':

דף קלג:

אין רוח חכמים נוחה הימנו, נ"ב לאו דווקא דהניח את בניו רק גם באין לו בנים והניח שאר יורשיו נמי אין רוח חכמים נוחה הימנו, שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתקצ"ח:

דף קלד.

תוד"ה כל כ' וא"ת דאמר לקמן כו', נ"ב ע' שו"ת הר"י מגא"ש סי' מ"ב עש"ה וקצ"ע דכיון דבעי' יכול להקדיש ואל"ה אינה מתנה א"כ נ' דאפי' ביכול להקדיש רק שיכול רק להקדיש לזמן דה"ל רק קניין פירות כמ"ש הר"ן בנדרים סוגי' דבר פדא א"כ מקבל המתנה ג"כ רק קניין פירות הוא דזכי בה כיון שאין לו בה להקדיש יותר מזה וכי היכא דכשאין יכול להקדיש כלל אין זוכה כלל וא"כ איך מהני מתנה ע"מ להחזיר באתרוג דבעי' לכם הא קיי"ל דק"פ לאו כקה"ג דמי וכן איך מהני לעניין תרומה ופדיון הבן וכמובן:

דף קלד:

הא נמי תנינא כו', נ"ב ע' שו"ת מהראנ"ח סי' ל"ו:
שם הואיל ובידו לגרשה, נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתרט"ו:
שם מ"ש מדרבא, נ"ב ע' שו"ת חות יאיר סי' ע"ז:

דף קלה.

אם היקלנו בשבוי' נקל באשת איש, נ"ב ע' פי' רשב"ם ומ"ש עליו בהגהות הב"ח והבאתי דבריו באתוון דאוריתא כלל ח' עמש"ש בארוכה וכעת ראיתי בשו"ת הרדב"ז ח"א סי' קע"ה דכ' שם עניין קולא בנידון יבמה לשוק וסיים וז"ל ואל תקשה עלי שאני מיקל באיסור אשת איש ליתא דאין כאן אלא לאו דלא תהי' אשת המת החוצה לאיש זר עכ"ל ומה שהארכתי באתוון דאוריתא שם אי יבמה לשוק קרוי' ערוה מצאתי כעת עוד בריטב"א יבמות ס"א ב' ד"ה קטנה שמא תמצא איילונית ונמצאו פוגעין בערוה דכ' שם דרך פשיטות דיבמה לשוק אין קרוי ערוה עש"ה:

דף קלז.

מהו דתימא מצי א"ל למיעבד איסורא לא יהבינן לן קמ"ל, נ"ב בשו"ת תשב"ץ, ח"א סי' צ"ה דן מכאן לעניין הנושא אשה ומתנה עמה שלא ישא אחרת עלי', שאפי' לא הי' לו עמה בנים דמעתה מצוה עליו לישא אחרת מ"מ יש גם זה בכלל התנאי הסתמיי ולא מצי אמר אדעתא דביטול מצוה לא התניתי עש"ה:
שם רשב"ם ד"ה זה גיטך לאחר מיתה לא אמר כלום כ' דאי עם גמר מיתה א"כ הוי גט, נ"ב זה חידוש דגט חל עם מיתה ביחד וכן משמע בירושלמי סנהדרין פ"ט ה"ו נתאלמנה

נתגרשה כאחת מה אמר בה ר' ישמעאל והכוונה. ג"כ שגירש ואמר שיחול הגט עם מיתתו ביחד דוגמת הך דגיטין מעת שאני בעולם היינו דאמר שיחול רגע קודם המיתה, וכך הא משכחת שיאמר שיחול עם המיתה יחד ונעשית אלמנה וגרושה כאחת כמיתתו וקמיבעי לי' אם כ"ו מתחייב עלי' משום אלמנה וגרושה גם שניהם כיון דחלו בב"א וז"פ בכוונת הירושלמי ודברי הפני משה שם במחכת"ה הם טעות גדול דבציור שלו היא רק ספק אלמנה ספק גרושה לא אלמנה וגרושה גם שניהם עש"ה ותבן ואולם הך דירושלמי משכחת עוד למ"ד דקידושין בשיור מהני ומשכחת בראובן שקידש חוץ משמעון ובא שמעון וקידשה סתם וגירשה אח"כ ראובן ואמר שיחול הגט עם מיתת שמעון דהשתא במיתת שמעון נעשית גרושה מצד ראובן ואלמנה מצד שמעון כאחת או שגירש ראובן ומת שמעין באותה רגע הגירושין למ"ד אפשר לצמצם אפי' ביד"ש דנעשית ג"כ אלמנה וגרושה כאחת ואולם הפי' הקדום נ' יותר בירושלמי דאי אי' הו"ל להירושלמי לפרושי דהאיבעי' הוא אי נימא דקידושין בשיור מהני ומשא"כ לפי' הקדום האיבעי' היא פשוטה לכ"ע שגירש ואמר שיחול הגט עם מיתתו וזהו שטחיות הלשון נתאלמנה נתגרשה כאחת ואולם יל"ע אי שייך שתוחשב אשה גרושה ואלמנה מבעל אחד דאם היא גרושה ואין כאן אישות תו אינה אלמנה ואם היא אלמנה אינה גרושה ועכ"ז י"ל דכיון דבאו כאחת היא שתיהן באמת מטעם הי מינייהו מפקית ואף דלא שייך כאן כ"כ הי מינייהו מפקית כיון דגירושין הם ע"י פעולה ואילו האלמנות ומיתת הבעל בא מאליו בידי שמים וע' תמורה כ"ה א' ובאתי רק להעיר:

דף קלח:

ואם אמר בחובו נטלן בחובו, נ"ב ע' שו"ת מהראנ"ח סי' ק' וע' שו"ת חוט המשולש טור ב' סי' ז' ע"ש אריכות:

שם הא מני ר"ע היא דדייק לישנא יתירא, נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתמ"ג וע' נדרים ס"ב ב' ע"ש בר"ן ד"ה ומקשו הכא כו' דכ' דכיון דהול"ל עד הגשם ואמר עד הגשמים לטפויי קאתי שיהיו גשמים בפועל ולא זמן גשמים לבד עש"ה והוא חידוש דדייקי' כל כך בלשון של סתם בן אדם דהי' יכול לקצר ולומר גשם תחת גשמים ואמרי' משום זה דלטפויי אתי וע' עירובין נ"ג ב' באיזו דרך כו' וע' שו"ת הריב"ש סי' ר"ז ד"ה ועתה נשאר לבאר אם נאמר שאף אם הצואה בטילה כו' ועמ"ש בגליון גיטין פ"ד א' וע"ע רש"י גיטין ע"ו א' ד"ה סיפא דפריש וע' שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' קנ"ט וע' רש"י ב"מ פ"ו ב' ד"ה ריבה להן ושם ק"ד א' בגמ' בית השלחין ל"ל למימר כו' וע' חידושי הר"ן שם

ק"ד א' ד"ה ר"מ הי' דורש לשון הדיוט וע' רשב"ם לעיל ס"ג א' ד"ה כיון דאמר לי' ע"מ משי"ש ואית דמפרשים דייתור לשון דע"מ קא דייק וע' שו"ת עבודת הגרשוני סי' ה':
שם ב"ד בתר ב"ד לא דייקי, נ"ב ע' שו"ת מהר"ם פאדווה סי' י"ד וע' שו"ת חוט המשולש טור א' סי' ו' אות ה' וע"ע שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' מ"ג בסופו וע"ע שם סי' קפ"ט וע"ע שם סי' קס"ה עש"ה וע' שו"ת מהרי"ט ח"ב חאה"ע סי' ה' מש"ש ואף אם אירע שום מעשה באשה שגבתה משלם כו' אין משם ראי' כו' דשמא כך נתרצו אז או שמא לא הי' ב"ד כו' הוא מש"ס סנהדרין נ"ב ב' וע' שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' קי"ג:

דף קמ:

האומר אם תלד אשתי כו', נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת הרא"ש כלל י"ג אות כ' ד"ה ואלה תשובות הרא"ש זלה"ה דיכול אדם להקנות אעפ"י שלא ידע מי הוא שיזכה וע"ש עוד ראי' לזה מהך דפסחים פ"ט א' האומר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים ומשאול שאמר והי' האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עושר גדול ונתחייב לדוד אותו הממון כמבואר בסנהדרין י"ט ב' עש"ה וציינתי כל אחד במקומו וחידוש שלא הביא הרא"ש משנה סוכה מ"ב ב' ומלמדין אותם לומר כל מי שמגיע לולבי לידו הרי היא לו מתנה דהוא ראי' מפורשת יותר מכל הני אם לא שהי' ז"ל מפרש שהיו אומרים כן אחר החטיפה וכל מי שמגיע היינו שהגיעהו כבר ושוב ראיתי אריכות בשו"ת מהרי"ט סי' כ"ב והביא גם הך דסוכה ולא הביא כלל משו"ת הרא"ש הנ"ל:

דף קמא:

המבשרני כו', נ"ב ע' שו"ת חוט המשולש טור ג' סי' כ' עש"ה וע' שו"ת חוט השני סי' ב' עש"ה וע' שו"ת מהרי"ט סי' כ"ב עש"ה וע' רוקח סי' שי"ט בדיני ברכות כ' על מה שאומרים בברית מילה הודו לד' כי טוב וז"ל לפי שאומרים בבראשית רבה וישתחו לעם הארץ מכאן שמודים על בשורות ובלידת זכר מצינו בשורה דתנן המבשרני אם ילדה אשתי זכר כו' לכך אומר הודו לד' כי טוב על בשורה זאת שנולד זכר עכ"ל וצ"ע מה שהביא מכאן דא"כ בלידת נקיבה נמי נימא קרא הנ"ל דהא הזכיר כאן נקיבה, ג"כ ומדוע לא הביא ממשנה ברכות נ"ד א' על הגשמים ועל בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ובגמ' שם נ"ט ב' אמרו לו ילדה אשתו זכר מברך הטוב והמטיב הרי דליתה זכר הוא בשורה טובה ושם היא דווקא בזכר ע"ש:

שם ולימא לי' במבשרני, נ"ב בגליון הגרע"א ז"ל ציין לעיין במרדכי פ"א דב"מ רמז רל"ח והוא טעות הדפוס וצ"ל רמז רמ"ז עש"ה במרדכי והיא שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' נ' וע"ע שם סי' תתקל"ט:

דף קמב:

אזנב הלטאה, נ"ב ע' מסורת הש"ס ונרמז עוד חגיגה י"א א' ע"ש ברש"י ד"ה כזנב הלטאה:

שם הואיל ודעתו של אדם קרובה אצל בנו. נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת רד"ך בית י"ז חדר א' ד"ה ועוד דנלענ"ד כו' עש"ה וצ"ע דהביא גמ' דכאן והי' יכול לדון זה גם מגמ' הקדומה לכאן לעיל קל"ט א' דאמר ג"כ הך דדעתו של אדם כו' וגם משם הי' יכול לדון סברתו בשם עש"ה ועמ"ש על הגליון לקמן קע"ד ב' וע' שו"ת עבודת הגרשוני סי' י"א:

דף קמג.

א"ר יוסף קנתה מחצה כו' מנא אמינא לה כו', נ"ב ע' כזה ג"כ בשו"ת הרשב"א ח"ג סי' שי"ו:

דף קמג:

אבל אית לי' כלתא לכלתי' שדר, נ"ב ע' מה שדיקדק מזה בשו"ת ח"צ סי' פ"ה בסוף התשובה:

שם ת"ש ובני דן חושים, נ"ב ע' שו"ת שתי הלחם סוף סי' ל"ט:

שם ובני איתן עזרי', נ"ב יש עוד ובני יכני' אסיר וגו' ע' חידושי רמ"ה סנהדרין ל"ז ב':

שם קרו אינשי לבר ברא ברא או לא, נ"ב ע' תוס' פסחים ד' א' ד"ה אבא דקרו אינשי לאבי אבא אבא:

שם תוד"ה ת"ש כ' וא"ת כו', נ"ב בשו"ת מהראנ"ח סי' ל"ה כ' דכפי הנראה שלא היו התוס' גורסים מה שכתוב בספרים שלנו לסלוקה מעישור נכסי עכ"ל:

דף קמה.

א"ר יוסף בר מניומי א"ר נחמן בבל מקום שנהגו להחזיר מחזירין ותרגומא נהרדעא, נ"ב כצ"ל לולי דברי הרשב"ם וכזה עירובין מ"ה א' א"ר יוסף בר מניומי א"ר נחמן ובבל כעיר הסמיכה לספר דמיא ותרגומא נהרדעי ול' ותרגומא נהרדעא ע"ע כזה יומא י"ט ב':

שם תוד"ה ור"י סבר כ' דתנא בתרא לטפויי קא אתי, נ"ב לעיל צ"ג ב':

דף קמה:

רשב"ם ד"ה זהו בעל אגדה כ' שדורש בכ"מ ברבים בבתי משתאות, נ"ב זה חידוש שהיו דורשין בבתי משתאות וע' נדה ט"ז ב' שלשה שנאתי כו' שר הנרגל בבית המשתאות וברש"י ת"ח הרגיל בבית המשתאות וצ"ל דה"מ בלא דברי תורה אבל לדרוש בתורה שרי וצ"ע:

דף קמו:

מאן תנא דאזלי' בתר אומדנא כי', נ"ב ע' מה שציינתי בענייני אומדנא ריש אעפ"י וכבר קצרה שם היריעה מהכיל וע"ע שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' קכ"ז וע"ע שם סי' קס"ז מש"ש דהעמד ממון על חזקת מילתא רבתי הוא ולא מיבטלי באומדנא כו' וע"ע שם סי' קס"ח וסי' רפ"ט וע"ע שו"ת מהר"י ברונא סי' קצ"ה ומ"ש בגליון שם עש"ה אריכות וע"ע שו"ת חוט השני סי' מ"ו ושו"ת מהר"ם לובלין סי' פ"א ושו"ת שבות יעקב סי' קי"ג ושם ח"ב סי' קכ"ד והאומדנא דשם דאדעתה שתזנה לא ציוה לתת לה דירה ע' דוגמא כתובות נ"ד א' אדעתא למישקל ולמיפק לא אקני לה וע' לעיל קל"ז א' מהו דתימא מצי א"ל אדעתא למיעבד איסורא לא יהבינא לך כו' ויש חילוקים טובי בין הנושאים וע"ע שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' קס"ח וע"ע שם ח"ג סי' קמ"ב עש"ה וע' שו"ת חכם צבי סי' ד' ועוד שם סי' מ"א ועוד שם סי' קל"ה וע' שו"ת שבסוף ס' תורת חטאת סי' ז' וע"ע שו"ת הרשב"א ח"ד סי' רי"ג וע' שם ח"ג סי' ה' ועוד שם סי' רצ"ו וע' הגהות מרדכי שבועות פ' שבועות שתים רמ"ז תשפ"א מש"ש בהג"ה המתחלת ואני אומר אם לדין יש תשובה כו':

שם רשב"ם ד"ה נפלה עלה כ' ומהכא שמעי' שמי שמתה אשתו מתוך קטטה כו', נ"ב ע' מה שדן מזה עוד בשו"ת רד"ך בית ב' חדר י' סד"ה וכן משמע נמי כו' וע' שו"ת חוט המשולש טור א' סי' ו' אות ז' דכ' שם דכי היכא דכ"ז שלא נמסר הגט לאשה אעפ"י שנכתב והוא ביד שלוחו עדיין היא אשתו ויורשה ומטמא לה ומעשה ידי' שלו כדאמרי' בקדושין ובכתובות ה"ה דחייב במזונותי' כו' עכ"ל ומ"ש כדאמרינן בקדושין ובכתובות לא ידעתי לאיזה גמ' כיוין ובמה שכ' ויורשה הנה נעלם ממנו במחכת"ה דזה מחלוקת הפוסקים דלדעת הרשב"ם כאן באמת. אינו יורשה:

דף קמז:

שמא תיטרף דעתו עליו, נ"ב לקמן קנ"ו ב' וע' פירשב"ם כאן ול' השאלתות פ' ויחי וחיישינן שלא תיטרף דעתו עליו דילמא עד דלא משיך ומחזיק (המקבל מתנה) מיטרפא

דעתי' (דשכ"מ) וכד אתי לאחזוקי בהנהו נכסי אישתכח דבלא דעתי' דשכ"מ משיך או מחזיק להון ואמרי' אי הוי בדעתי' הוי הדר בי' דקיי"ל כל שאילו עמד חוזר חוזר במתנתו הילכך תיקנו רבנן דמקני שכ"מ מדיבורא לחודא ולא צריך לא קניין ולא חזקה ולא משיכה דאי מצריך לי' מר משיכה וחזקה סבר דילמא לא מתיעביד מאי דקא בעי ומעייל טירדא בדעתי' עכ"ל וע"ש בשאילת שלום שכ' דמ"ש השאלתות דאי מצריך לי' מר כו' הוי כמו אי נמי והוא טעם שני עש"ה אולם עדיין לא ביאר כוונת השאלתות במ"ש דקיי"ל כל שאילו עמד חוזר חוזר במתנתו דהם לכאורה מיותרים ובלתי מובנים כאן דו"ק ותשכח וע' כתובות נ"ה א' פלוגתא אי חיישי' לחזרה ועמש"ש על הגליון וע' נדרים ס"ד ב' בר"ן בשם ירושלמי התהות מצוי' ועמש"ש על הגליון:

שם ועשאוה כשל תורה, נ"ב ע' שו"ת מהר"ם פדוואה סי' נ"ד ד"ה עוד טעם אחר כו':

שם דליתא בבריא ליתי' בשכ"מ, נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל א' אות ח':

דף קמח.

שכ"מ שאמר תני הלואתי לפלוני כו' ר' פפא אמר הואיל ויורש יורשה כו', נ"ב ע' שו"ת עבודת הגרשוני סי' י"א עש"ה כל התשובה

דף קמח:

הקדיש כל נכסיו כו' הפקיר כו' חילק כו', נ"ב ע' שו"ת הריב"ש סי' ר"ז ד"ה ועוד דכיון שעמד:

דף קמט.

תוד"ה שכ"מ שהודה כו' כ' דקני לגמרי במתנת בריא ע"י הודאתו כו', נ"ב ע' שו"ת הרשב"א ח"ד סי' נ' וע' שו"ת ח"צ סי' ט"ז וע' שאילת יעב"ץ ח"ב סי' כ"ב וע"ש אריכות בכל הסוגי' וע' שו"ת חיים שאל ח"ב סי' ל"ח אות י"ב ועמ"ש על הגליון לקמן קס"ז ב':

דף קנא.

איבעי' להו ס"ת מאי כו', נ"ב ע' שו"ת חיים שאל ח"ב סי' ל"א אות ג':

דף קנא:

תוד"ה מתה כ' כי אין נראה לומר כו', נ"ב ע' שו"ת מעיל צדקה סי' מ"ז:

דף קנב:

שלחו לי' מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו שכ"מ שכתב כו' וקנו מידו מהו שלח להו אין אחר קניין כלום, נ"ב דוגמא לזה סנהדרין כ"ד ב' שלחו לי' מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו לפני גמר דין וקנו מידו מאי שלח להו אין לאחר קניין כלום והנה כל' דכאן "א"ר ירמי' בר אבא שלחו לי' מבי רב לשמואל ילמדנו רבנו" כל' זה שבועות מ"ו א' גיטין פ"ט ב':

דף קנג.

האי מתנתא דהוי כתי' בה בחיים ובמות כו' והאי דכ' ובמות כמאן דאמר מעתה ועד עולם כו', נ"ב ע' מה שדן מכאן בשו"ת תשב"ץ ח"ב סי'

שם הוה קא טרדא לי' כו' זיל כתוב לה וכתוב בה שוכר עליהן או מטען, נ"ב קצת דוגמא לזה לקמן קס"ח ב' הוו קא טרדו לי' א"ל לספרי' זיל כתוב להו הוא על המחק ועדיו על הנייר דפסול:

שם רשב"ם ד"ה לא איתפרק כ' דאל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך, נ"ב מגילה ט"ו א':

דף קנד.

אי אתם רשאים למולו, נ"ב כזה חולין י"א ב' הא קא מינוול ולא נתבאר מקור איסור נוול המת אולי מלאו דלא תלין נבלתו על העץ ילפי' נמי לאסור שאר בזיון המת ונוולו דלאו דלא תלין משים בזיון המת הוא וכדאמרי' דהלינהו לכבודו אין בו משום בזיון אלמא דהלאו משום בזיון הוא ואפי' למ"ד דלא דרשי' טעמא דקרא מ"מ כל שהטעם קרוב כזה לכ"ע דרשי' וגם חשוב כאן הטעם מפורש במקרא וכמ"ש כי קללת וגו' וגם י"ל דכיון דקבורת המת מ"ע היא ובשעה שמנוולין אותו אפי' יהי' הניוול כמו שהוא בקברו מ"מ בשעת הניוול חשוב כאילו לא הי' קבור או ע' לעיל ק"ב ב' כיון דמינוול לא מיקרי קבר וע"כ ה"ל הניוול ביטול מצות קבורתו אולם יש לחלק בין הך דלעיל ק"ב ב' לכאן וק"ל וע' שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' ק"ג ושו"ת חכם צבי סי' מ"ז וסי' 'נ':

דף קנו.

רשב"ם ד"ה והילכתא כר"נ כו' כ' כדין מטלטלין, נ"ב ע'" שו"ת הרא"ש כלל א' אות ח' מה שדן בכוונת הרשב"ם ועש"ה כל התשובה:

דף קנו:

ולא לחוש לדברי ר' אליעזר, נ"ב כל' זה חולין קט"ז ב' שלא לחוש לדברי ר' אליעזר:
שם ש"מ אוירא דא"י מחכים, נ"ב ע' תמורה כ"ט א' תוד"ה בהא ונ' דודאי לא פליג ר' יצחק אהא דר' זירא דאוירא דא"י מחכים ובכתובות ע"ה א' מאמר רבא וחד מינן כי סליק להתם עדיף מתרי מינייהו כו' רק דר' אבא אמר שם דבהא מעיקרא לא ידע לשנויי שמעתתא וא"כ לא הי' ת"ח מתחלה והועילה לו זכות א"י להעשות ת"ח וע"ז פליג ר' יצחק דאין זכות א"י מועלת לזה ורק מי שכבר הי' ת"ח אם עולה לא"י מתחכם יותר וזהו שאמר בהא מכאן ומכאן הוי פי' מבבל ומא"י הי' גדולתו דאילו לא הי' ת"ח מתחלה בבבל לא היתי' זכות א"י מועלת לו להעשות ת"ח וא"י נמי הועילה לו להתחכם יותר מה שאילו הי' נשאר בבבל לא הי' מתחכם כ"כ וזהו מכאן ומכאן הוי ודו"ק וז"ש התוס' שם ולא מהניא כו' היינו שאין מועלת למי שאיני ת"ח וי"ל עוד דגם לר' יצחק מועיל זכות א"י להעשות ת"ח גם מי שאינו ורק במציאות הוא שנחלק על ר' אבא ואמר דאצל בהא לא הי' כך רק דגם מתחלה הי' ת"ח ובא"י נתחכם ביותר וזהו מכאן ומכאן הוי ומ"ש התוס' ולא מהניא כו' כוונתם ג"כ על המציאות היינו דלא הי' מהניא לי' זכותא דא"י ולא הו' הדבר כן אצלו כי הוא גם מתחלה הי' ת"ח וזה הל' האחרון נ' עיקר:
שם עדא אמרה בן עזאי תלמיד חבר דר"ע הוה, נ"ב ע' שו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' י"ג:

דף קנט.

דילמא מצי אמר מכח אבוה דאבא קאתינא כו', נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתקכ"ח ושו"ת הרא"ש כלל י"ז אות י':
שם ולאו משום דמשקר כו', נ"ב לאו דווקא קרובים כ"א גם נשים ועבדים ושפחות אין פסולים מחשש משקר רק מגזה"כ. שו"ת הרשב"א המיוחסות סי' קכ"ח וע' גיטין נ"ב א' דאין ממנין עבדים אפטרופסין משום דאין נאמנין ועמש"ש בגליון:
שם ההוא בברכה כתי', נ"ב ע' הוריות ו' א':

דף קסא.

ואמר אנא לרבות בעדים הוא דעבדי, נ"ב כזה לקמן קס"ג ב':

דף קסד.

אינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שני פעמים, נ"ב כעין לזה בנדה ט"ז ב' אינו דומה נימוק פעם אחת לנימוק ב' פעמים:

דף קסד:

וא"ל זונין לרבי, נ"ב הוזכר שם זה עוד בפסחים מ"ט א' ובא זונין ממונה של ר' גמליאל: **שם** לעולם אל יספר אדם בטובתו של חבירו כו' נ"ב פי' אל ירבה לספר שמתוך שמרבה בא לומר גנות זה שבו אבל סיפור טובה בלא רבוי מותר דתנן חמשה תלמידים היו לו לר' יוחנן בן זכאי הוא הי' מונה שבחן, ס' יריאים סי' מ"א וה"ל לאתויי נמי גמ' ערוכה במגילה כ"ה ב' האי מאן דשפיר שומעני' שרי לשבוחי' ומאן דשבחי' ינוחו לו ברכות על ראשו וגוף הך דכאן שמתוך שבח באין לגנות ע' דוגמא בהיפוך זה במגילה י"ג א' מגנותו של אותו רשע למדנו שבחו כו':

שם ג' עבירות אין אדם ניצול מהן בכל יום, נ"ב י"ל דזה עניין החביתין שכ"ג מקריב בכל יום והיינו לכפרה על חטא ולא חייבה תורה זה בשאר אדם רק בכ"ג שמתוך גודל מעלתו הקלות נחשבות לו כחמורות וצריך כפרה טפי וגם לשאר ישראל התמיד מכפר ומשא"כ הכ"ג למעלתו צריך קרבן בפ"ע דמשוח כציבור וכזה בכריתות כ"ה א' דבבא בן בוטא הי' מביא אשם תלוי בכל יום לכפרה והי' נקרא אשם חסידים וכעניין זה חייבה תורה בכ"ג מנחת חביתין בכל יום לכפר וגם י"ל כיון דאחד מג' עבירות שאין ניצולין בכל יום אבק לה"ר ומבואר במהר"ל מפראג ז"ל דקטורת מכפרת על לה"ר וקטורת דיוה"כ דהית' דקה מן הדקה היינו שמכפרת על אבק לה"ר והיינו משום דיוה"כ הוא יום נעלה ביותר וצריך גם אבק לה"ר כפרה ולכן הקטורת בו דקה מן הדקה לכפר על אבק לה"ר ומבואר בספרי הדרוש דהכ"ג ויוה"כ וקדשי קדשים עניינם אחד דכולם קדשי קדשים זה בנפש וזה בזמן וזה במקום עולם שנה נפש וזהו עניין כניסת כ"ג ביוה"כ לקדשי קדשים דאז הי' התחברות הקדשי קדשים בעש"נ יחד כנודע ולכן הכ"ג דמדריגתו מדריגת יוה"כ לפי הנ"ל לכן צריך תמיד כפרה על אבק לה"ר וכיון דאין ניצולין מזה בכל יום לכן מביא מנחה לכפרה בכל יום וע' מנחות נ"א א' דאי לא כ' רחמנא בשמן ה"א תיהוי כמנחת חוטא וצריך טעם דמדוע ה"א לדמותה למנוחת חוטא וגם לר"ש מאי דמנחה חוטא אינה טעונה שמן שלא יהא קרבנו מהודר וא"כ מאי שייך זה במנחת חביתין ואך להנ"ל ניחא דגם מנחת חביתין הוא לכפרה על חטא בכל יום כאשם תלוי דבבא בן בוטא שהי' מקריב בכל יום וע"כ שפיר יש לדמותו למנחת חוטא ומהעבירות שאין אדם

ניצול בכל יום הם כאן הרהור עבירו' ואבק לה"ר ומצינו במנחת מחבת דמכפרת ע"ז ע' רש"י מנחות ס"ג א' ד"ה רחושי הלב וד"ה מחבואי הפה וע"כ שפיר י"ל דמנחת חביתין דהית' ג"כ מנחת מחבת ובאה בכל יום היינו דבאה לכפר על חטאים הנ"ל שאין אדם ניצול בכל יום ואולם נזכרתי עוד גמ' מנחות ע"ד א' דאמר שכן תדירה לא חטי וברש"י נדבתו וחביתיו אין באין על חטא כמנחת חוטא ע"ש וי"ל דשם הכוונה דאין בא על חטא ידוע וחמור כמנחת חוטא אבל שפיר גם היא באה לכפרה ותדע דעולה נמי מיקרי אינו בא לכפרה נגד חטאת ואע"ג דמכפר אעשה והרהור עבירו' וע' רש"י זבחים נ' א' דכ' עולה לגבי חטאת ואשם לא חשיבא כפרת עשה דידי' כפרה ע"ש ונזכרתי דמנחת חביתין עצמה קרוי' חטאת בקרא ע' רש"י מנחות ק"ח א' ד"ה ומותר עשירית האיפה של כ"ג ותוס' שם ד"ה ומדאינה קרוי' חטאת וא"כ י"ל טעם הגמ' מנחות נ"א א' הנ"ל בפשיטות דמשום דקרוי' חטאת ה"א לדמותה למנחת חוטא ואולם עכ"פ גוף מה דקרוי' חטא" משמע דבאה לכפר על חטא וא"כ כיון דבאה בכל יום נ' נכון כדברינו הנ"ל:

דף קסה:

מה התם פסולה דאוריתא אף ה"נ פסולה דאוריתא. נ"ב ל' השאלתות פ' יתרו מה דפשוט פסול אף שנים במקושר פסולין לגמרי דאע"ג דתפש מפקינן מיני' עכ"ל ונ' כוונתו לפרש נוסחת הגמ' דידן דמאי דאמר אף ה"נ פסולה דאוריתא היינו דהטילו עליו תורת פסול דאוריתא לעניין דאפי' אי תפש כו' ועמ"ש בלקח טוב כלל ה' בכוונת הרשב"ם כאן דמה דגם בדיעבד אינה מגורשת זהו תורת דאוריתא ע"ש וכזה ג"כ דברי השאלתות אלא דהשאלתות נקט דיעבד דתפיסה ואולם צע"ק דבכל שאר פסולים דרבנן לכאורה פשיט דג"כ אם תפש מפקינן מיני' כל כמה דלא איתפריש להיפוך:

שם א"ר פפא באתרא דלא סגי פריטי דכספא, נ"ב קצת דוגמא לזה תענית י"ג א' א"ר פפא באתרא דלא שכיח צונן:

דף קסז.

כבר קדמוך רבנן, נ"ב שבת י"ט א' וש"נ במסורת הש"ס:

דף קסז:

והלוה נותן שכר, נ"ב כזה בכל ענייני שטרות מי שהנאת השטר שלו הוא נותן שכר, ע' שו"ת הרא"ש כלל י"ג אותיות ב' ג' וע' שו"ת מהר"י ברונא סי' קט"ז דן מכאן לעניין

מלמד שהשכיר עצמו ללמוד עם התינוק ג' שעות ביום לדמיון אזי על התינוק החיוב לקנות הכלי מורה שעות ולא על המלמד כי המלמד יכול לומר אני יכול לשער השעה מאומד בלי כלי ואם אין אתה מאמין לי ואתה חושש שלא למדתי ג' שעות קנה אתה הכלי מורה שעות וא"כ כיון שהתינוק הוא הצריך לכלי עליו לקנותו דוגמת לוה ולוקח דנותנים שכר סופר הואיל והם הצריכים להלואה ומקח ע"ש:

שם כותבין שטר למוכר כו', נ"ב ל' ר' האי בס' מקח וממכר שער א' הדרך הרביעי אתה מוצא שאדם מוכר חפץ והלוקח אינו עמו וקנה הלוקח את החפץ כגון שמעיד מוכר מעצמו ואומר כך וכך נטלתי מפלוני בחפץ זה דהא שיעבד נפשי' כדגרסי' כותבין שטר למוכר אעפ"י שאין לוקח עמו ותו גרסי' בב"מ בפ"ק כותבין שטר ללוה אעפ"י שאין מלוה עמו ואוקמה ר' אסי בשטרי הקנאה דהא שעביד נפשי' עכ"ל ונ' מדבריו דהך דכותבין שטר לחוכר הוא קניין מטעם אודיתא:

דף קסח.

מי שנמחק שטר חובו מעמיד עליו עדים ובא לפני ב"ד כו', נ"ב ע' שו"ת חוט המשולש טור ג' סי' א' דכ' בשטר שהיו עדים החתומים בו פסולים דיש תקנה שאם היו שם עדים כשרים בדבר שזוכרים העדות ע"י ראיית השטר אף שלא היו עדים הכשרים חתומים בשטר יבואו עדים הכשרים ויעידו בב"ד וב"ד כותבים עדותם כמו שכתוב בשטר וחשוב השטר ההוא כמו שטר הראשון וה"ה בכתובת אשה עש"ה:

דף קעא.

שטר מאוחר הוא וכשר, נ"ב הא דלא חיישי' שמא מוקדם הוא ע' רשב"ם שכ' דכיון דקיום שטרות דרבנן כו' וע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ז' דכ' ואנו מעמידין אותם בחזקת כשרות שלא תתמוהו ביום שבת והרי זה יש בו אחד מב' דברים או הדברים נמסרו להם בע"ש וכתבו זמנו בשבת וה"ז מאוחר וכשר או הדברים נמסרו להם באחד בשבת וכתבו זמנו בשבת והוא מוקדם ופסול ואנו דנים להקל שהשטר בחזקת כשרות וכן פירשו הגאונים ז"ל וכן נראה דאחזוקי סהדי בשקרי לא מחזקי' כדאיתא בבבא בתרא ז' ב' עכ"ל ומ"ש וכ"נ דאחזוקי כו' הוא תוספת טעם בזה דכיון דאם הוא מוקדם ה"ל עדות שקר ומשא"כ אם הוא מאוחר לכן אחזוקי סהדי בשקרי לא מחזקי' ולפי טעם זה אפי' הי' קיום שטרות דאוריתא הי' כשר:

דף קעב.

האי מאן דנקט שטרא בר מאה זוזי כו' ניחא לי' למלוה כדי שיכוף לפורעו וניחא ללוה כו', נ"ב ע' מה שהקשה בזה בשו"ת שבות יעקב סי' קנ"ו:

דף קעב:

ה"נ ממך מהאי גברא דנפיק כו', נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תקכ"א:

דף קעג:

מתקיף לה ר"ח הא קבלנות היא כו', נ"ב נוסחת השאלתות פ' מקץ א"ל ר' חסדא התם יהודה גופי' לוה היא דכתי' שלחה הנער אתי כו' ושוב ראיתי שכבר מצוין זה בגליון הרי"פ כאן:
שם בההוא הנאה דקא מהימן לי' גמר ומשתעבד נפשי', נ"ב לקמן קע"ו ב':

דף קעד:

ליכא דניזיל דנסבי' עצה כו', נ"ב וא"ת למה לא היו כופין אותו להדיא לזון את ר' הונא בנו י"ל שלא היו כופין לזון את אשתו ובניו אעפ"י שיכפוהו לזון את ר' הונא לבד, שו"ת הרשב"א ח"ג סי' רצ"ב עש"ה וקצ"ע דכל הכפי' רק באמיד ומפאת דהקרוב יותר הוא החייב יותר במצות הצדקה מאחר ע' רשב"א שם מה שהביא שם מהך דפ' נערה וא"כ לגבי כלתו ונכדיו נמי ראוי לכופו כמו עבור בנו כיון דגם להם הוא קרוב טפי מאחרים:
שם אבא לגבי ברי' שיעבודי משעבד נפשי', נ"ב ע' שו"ת שבות יעקב סי' קי"א לעניין אם ושאר קרובים ומה שהביא שם בשם המבי"ט דהביא ראי' מדלעיל קמ"ב ב' הואיל ודעתו של אדם קרובה אצל בנו ותפש עליו השבות יעקב דאדרבה מדלא אמר הואיל ודעתו של אב קרובה כו' משמע דה"ה אם י"ל דס"ל להמבי"ט דסתם אדם בל' חכמים נמי אין אשה בכלל ע' בית האוצר כלל י"ג וע"ש בשבות יעקב דהביא ראי' דדווקא באבא לגבי ברי' הוא דאמרי' דשיעבודי כו' אבל ברא לגבי אבא לא משעבד נפשי' טפי מלאחר דאל"כ איך יליף לעיל קע"ג ב' ערבות דעלמא מערבות דיהודה שנעשה ערב לאביו הא לגבי אבא משעבד נפשי' טפי ומעין זה הוא ג"כ בסנהדרין ע"ב ב' ובתוס' פסחים ב' ב' ד"ה אי פשיטא דרחמי האב על הבן יותר מרחמי הבן על האב ועמ"ש על הגליון בסנהדרין ע"ב ב' שם וע' לעיל פ' א' אמא אברתא מיצטוותא ברתא אאמא לא מיצטוותא ע"ש ברשב"ם וע' סוטה מ"ט א' רחמי דאב אבני רחמי דבני אבני דהוי לי':

שם שכ"מ שהקדיש כל נכסיו ואמר כו', נ"ב ע' תוס' וע' שו"ת הרשב"א ח"ג סי' רצ"ה:

דף קעה.

ודברי ש"מ ככתובין כו', נ"ב אע"ג דהא דדברי ש"מ ככתובין וכמוסרין דמי לעניין מתנה איתאמר שלא תיטרף דעתו עליו מ"מ אמרי' לי' נמי בהלואה משום לא פלוג רבנן, שאלתות פ' ויקרא ע"ש:

דף קעו.

זמנין אמר רב, נ"ב דוגמתו סנהדרין ט"ז ב' זימנין אמר רב כו' וזימנין אמר רב כו' וע"ש דשם לא פריך קשיא דרב אדרב: